

אנייש בריהון ישעיהו Enyish Brihun Yeshayahu

00:00:06:12 00:00:00:09

שמי אנייש בריהון, לאבי
קוראים בריהון אָסִיִּס.

00:00:09:21 00:00:06:14

לאמא שלי יש שני שמות.

00:00:13:03 00:00:09:23

ראשון הוא אָמוֹהִי
והשם השני הוא יִנְנֶש דְסֶטָה.

00:00:17:20 00:00:13:05

מהי שנת הלידה שלך?

00:00:24:21 00:00:17:22

לפי מה שאבי אומר
נולדתי בשנת 1957.

00:00:29:11 00:00:24:24

כשעליתי לארץ הפחיתו לי שנתיים,
לכן שנת הלידה שלי היא 1959.

00:00:39:02 00:00:29:13

האם יש לך שמות נוספים
חוץ מאָנִיִּש, שהמשפחה נתנה לך?

00:00:41:05 00:00:39:04

כן, יש לי עוד שמות.

00:00:44:01 00:00:41:07

סבתא שלי מצד אבא,
קוראים לה אַלְמָנֶש צִקוּל.

00:00:48:00 00:00:44:03

לצערי היא נפטרה בגיל צעיר יחסית
כך שהיא לא הספיקה להעניק לי אהבה.

00:00:52:09 00:00:48:03

למרות זאת, היה לי מזל
שהיא הספיקה להעניק לי שם.

00:00:57:24 00:00:52:12

היא קראה לי אַנְלִי,
המשמעות של השם היא...

00:01:01:14 00:00:58:02

מכיוון שהיא הייתה
מאוד חולה באותם ימים,

00:01:09:13 00:01:01:17
היא קיוותה שהמוות
לא יפריד בינינו. ככה אומרים.

00:01:16:09 00:01:09:15
דודה שלי מצד אמא שלי,
קוראים לה ששטו נאדו,

00:01:21:05 00:01:16:11
היא נתנה לי את השם יינסולש.
אני מכירה אותה היטב.

00:01:24:24 00:01:21:07
המשמעות של השם היא...
יינסו פירושו כבוד,

00:01:26:17 00:01:25:02
והפירוש המלא של השם
יינסולש הוא...

00:01:30:04 00:01:26:20
"הנך בן אדם מכובד,
מגיע לך שיכבדו אותך".

00:01:32:09 00:01:30:06
אני מאוד אוהבת
את השם הזה.

00:01:38:07 00:01:32:11
שם נוסף קיבלתי
מאחותי הקטנה,

00:01:45:13 00:01:38:08
לפי המסורת שלנו, אחים הקטנים
מעניקים לגדולים שם כבוד,

00:01:50:18 00:01:45:15
אז אחותי העניקה לי
את השם שישי, כך קראה לי.

00:01:53:08 00:01:50:19
מכיוון שהיה לה קשה לבטא
את השם שלי, אָנְיִש,

00:01:58:15 00:01:53:10
היא לקחה את האות האחרונה, "ש",
הוסיפה עוד "ש" ויצרה את השם שישי.

00:02:02:11 00:01:58:17

מאז, כל מי שמכיר אותי,
כולל הילדים והדודים שלי,

00:02:08:04 00:02:02:14
אפילו אנשים מבוגרים ממני,
קוראים לי שישי.

00:02:17:18 00:02:08:06
ויש לי עוד שם נוסף
שהעניקה לי דודה שלי מצד אבא,

00:02:22:16 00:02:17:20
קוראים לה טיימה צ'קול,
היא נתנה לי את השם פֶּלְקוּ.

00:02:28:16 00:02:22:18
הפירוש של "פלקו"
זה דבר שנוצץ או זוהר.

00:02:34:13 00:02:28:18
היא קראה לי בשם הזה
כי היו לי עיניים קטנות ונוצצות,

00:02:40:09 00:02:34:17
אבל הצלחתי לראות היטב,
לכן נתנו לי את השם "פלקו".

00:02:42:03 00:02:40:13
יש לי הרבה שמות...

00:02:43:17 00:02:42:05
ממש יפה!

00:02:47:08 00:02:43:19
מה המשמעות של השם אָנְיִישׁ?

00:02:51:23 00:02:47:10
מקור השם הוא...

00:02:57:15 00:02:51:24
כפי שאת יודעת, ההורים שלנו התחתנו
בגיל מאוד צעיר, בייחוד הבנות.

00:03:03:22 00:02:57:22
אמא שלי התייתמה
מהוריה בילדותה,

00:03:08:09 00:03:04:05
ואחיה הגדול דאג לחתן אותה
כשהייתה עוד ילדה.

00:03:11:19 00:03:08:16
לאחר שמתחננים כולם מצפים
שיביאו לעולם ילדים, נכון?

00:03:13:08 00:03:11:21
אבל מפני שאמי התחנתה
בגיל מאוד מוקדם,

00:03:16:04 00:03:13:11
עבר הרבה זמן עד שיכלה
להביא ילדים לעולם...

00:03:19:06 00:03:16:10
המשפחה חיכתה
בכיליון עיניים שאמי תלד.

00:03:22:20 00:03:19:09
מכיוון שאני הבכורה,
קראו לי אָנְיִישׁ,

00:03:25:18 00:03:22:22
פירוש השם הוא "כמהים לראות
אותך". כשנולדתי זה התגשם.

00:03:26:19 00:03:25:22
בגלל זה קוראים לי אָנְיִישׁ!

00:03:32:20 00:03:27:06
כמה אחים ואחיות
יש לך בסך הכול?

00:03:35:18 00:03:32:22
ברוך ה' אנחנו 8 אחים.

00:03:40:20 00:03:35:23
ארבעה בנים וארבע בנות.
כפי שאמרתי, אני הבכורה.

00:03:51:19 00:03:41:03
תחילה נולדו שלוש בנות ולאחר מכן
נולד בן, ואז נולדה בת וכן הלאה...

00:04:00:09 00:03:51:22
מה היו השמועות כשנולדו
שלוש בנות ברצף?

00:04:10:14 00:04:00:11
לפי המסורת האתיופית, בעיקר בכפר
אנחנו גדלנו בין הכפר לעיר,

00:04:15:10 00:04:10:24
אבא שלי התפרנס מחקלאות,

00:04:24:15 00:04:15:12
והוא קיווה שייולדו לו בנים
שיוכלו לתמוך בו בעבודתו.

00:04:28:06 00:04:24:17
אבל מכיוון שנולדנו
שלוש בנות ברצף,

00:04:33:15 00:04:28:13
אני חושבת שאבא שלי
לא היה כל כך שמח.

00:04:38:01 00:04:33:18
כשנולד בן אחרי שלוש בנות
הוא מאוד שמח.

00:04:40:19 00:04:38:05
איזה שם העניקו לבן
הראשון שנולד?

00:04:45:04 00:04:40:22
הוא קיבל את השם אַסְמֶרָה.

00:04:49:18 00:04:45:17
בזמן שאמי הייתה בהריון
איתו, היא הייתה מאוד חולה,

00:04:51:08 00:04:49:19
אפילו קרובה למוות!

00:05:00:07 00:04:51:10
היא ניצלה בזכות ההתעקשות
של אבי שתקבל טיפולים רפואיים.

00:05:01:17 00:05:00:10
כך היא ניצלה וילדה את אחי.

00:05:02:11 00:05:01:20
ולכן המשמעות
של השם היא...

00:05:04:23 00:05:02:13
"למרות שהיא גססה למוות,
כשנולד הוא, ניצלה מזה".

00:05:06:21 00:05:05:00

מקור השם מהמילה "רחמים",

00:05:12:01 00:05:06:23
ולכן קראו לו אֶסְמֶרָה, אין קשר
בין השם שלו לעבודות חקלאות.

00:05:14:00 00:05:12:11
אוקיי, מאוד יפה.

00:05:19:07 00:05:14:06
האם את יודעת למנות דורות
מצד אבא שלך ומצד אמא שלך?

00:05:25:06 00:05:20:14
אני לא יודעת למנות את כולם,
אבל את הקרובים שלנו אני מכירה.

00:05:26:24 00:05:25:09
האם את יכולה למנות אותם?

00:05:33:18 00:05:27:05
אתחיל מצד אבי, מתחילים למנות
מהדור המבוגר למטה.

00:05:38:09 00:05:33:22
לסבא רבא שלי קוראים מְרוּ,
ואז מְלִקוּ, אֶסְיִיס ואז בריהון.

00:05:40:01 00:05:38:14
בריהון זה אבא שלי.

00:05:43:03 00:05:40:04
ואז יש אותי, אֶנְיִישׁ
ואז הבן שלי שקוראים לו בני.

00:05:50:02 00:05:44:13
לסבתא רבה שלי מצד אבי,
קראו לה לְוִוִּטוּ,

00:06:01:00 00:05:50:06
ואז צ'קול - אֶלְמָנֶשׁ שהיא סבתא שלי
בריהון ואז אני ולאחר מכן הבן שלי.

00:06:10:05 00:06:01:06
מצד האבא של אמא שלי
מתחילים לספור מאליאס.

00:06:16:00 00:06:10:14
אליאס - מְהֶרִי - דְסָטָה.
דסטה זה סבא שלי מצד אמי.

00:06:19:08 00:06:16:09
ואז אמי, שקראו לה
אָמוֹהֵי או ייִנָּש,

00:06:21:22 00:06:19:09
לאחר מכן יש אותי
ואז את הבן שלי.

00:06:23:18 00:06:22:12
זה מצד האבא של אמי.

00:06:27:04 00:06:23:24
מצד האמא של אמי
מתחילים לספור מ-אָנְגְדָה.

00:06:33:09 00:06:27:12
אָנְגְדָה – נאָדָאוּ ואז
מאָנטגבוש, שהיא סבתא שלי,

00:06:35:23 00:06:33:16
ואז יש את אמי ולאחר מכן אותי.

00:06:37:22 00:06:36:03
זה מה שאני יודעת בקצרה!

00:06:39:04 00:06:37:24
זה מאוד יפה.

00:06:49:15 00:06:39:10
באיזה אזור נולדת ומה השם
של האזור? מה את זוכרת משם?

00:06:58:15 00:06:50:09
כפי שציינתי קודם, אמי התייתמה
מהוריה בגיל מאוד צעיר.

00:07:04:15 00:06:59:24
מאז, אחיה הגדול, גֶטְנֶךְ דְסֶטָה,
דאג לה וגם חיתן אותה.

00:07:11:05 00:07:05:06
לאחר החתונה
אמי גרה עם המשפחה של אבי.

00:07:14:16 00:07:11:09
זה המנהג המקובל, האישה
עוברת לגור עם המשפחה של הבעל.

00:07:24:02 00:07:15:07

כשאמי הייתה בהריון ראשון, אחיה
הגדול רצה שהיא תעבור לגור אצלו,

00:07:28:22 00:07:24:07

בכפר שנקא גיינא
אז באותה עת...

00:07:33:22 00:07:29:08

איך נקרא המקום שאמך חיה בו?
עד שהיא עברה לגור עם אחיה?

00:07:35:16 00:07:34:03

את מתכוונת למקום שהיא
חיה בו עד עכשיו?

00:07:38:20 00:07:35:18

הכוונה שלי למקום שבו
חיה המשפחה של בעלה.

00:07:40:08 00:07:39:00

המקום נקרא אַזו.
- אַזו?

00:07:41:00 00:07:40:10

כן.

00:07:44:17 00:07:41:02

המשפחה של אבי חיו באַזו
והמשפחה של אמי חיו בגיינא,

00:07:47:11 00:07:44:21

...א

00:07:55:11 00:07:47:17

כשאמי עמדה ללדת בפעם הראשונה,
אחיה ביקש שתעבור לגור אצלו.

00:07:58:03 00:07:55:16

אני מספרת לך את הסיפור
שאמי סיפרה לי.

00:08:01:16 00:07:58:15

סבי מצד אבי ניסה
להסביר לאחיה הגדול

00:08:04:23 00:08:01:18

שמכיוון שאמי יתומה,
עדיף לה להישאר איתם,

00:08:06:10 00:08:05:00

אחרת לא יהיה מי שיעזור לה.

00:08:14:09 00:08:06:13
אחיה הגדול השיב לו שאינו רוצה
שירחמו עליה מפני שהיא יתומה.

00:08:19:21 00:08:14:14
לכן ייקח אותה שתגור אצלו,
ובאמת לקח אותה לכפר ג'ינא.

00:08:23:22 00:08:20:06
לכן מקום הולדתי
הוא כפר ג'ינא.

00:08:27:23 00:08:24:09
באותה עת, לפי מה
שאמי סיפרה לי,

00:08:31:16 00:08:28:20
כשהיא ילדה אותי
לא הייתה לה לידה קלה.

00:08:36:00 00:08:31:21
היא הייתה מאוד חולה
והיה קשה לתת לה טיפול רפואי,

00:08:39:11 00:08:36:12
מכיוון שהיא הייתה חיה בכפר
ובכפרים לא היו בתי חולים.

00:08:41:08 00:08:39:24
בנוסף לא הייתה
לה אמא שתתמוך בה.

00:08:44:20 00:08:41:12
והדודה שלה הייתה צעירה
מכדי שתוכל לסייע לה.

00:08:48:10 00:08:45:05
הסיפור עוד ארוך...

00:08:52:07 00:08:48:14
את יכולה להמשיך בסיפור,
זה דווקא מסקרן אותי.

00:08:55:07 00:08:52:09
אוקיי, ואז כשנולדתי,

00:08:58:20 00:08:55:14
לפי המנהג כשאישה יולדת

אסור לה להיות נוכחת בבית,

00:09:02:22 00:08:59:07

היא צריכה לצאת מהבית
לגור בגוג'ו.

00:09:05:20 00:09:03:05

מפני שנולדה לה בת, היא הייתה
צריכה לגור בגוג'ו 80 ימים.

00:09:13:04 00:09:06:24

אחרי שילדה ועברה לגור בגוג'ו
לא היה אף אחד שהתעניין בה.

00:09:16:00 00:09:13:12

לא באו לבקר אותה. כשנשים
יולדות האמהות תומכות בהן

00:09:19:14 00:09:16:04

שבעה ימים לפחות, אבל אפילו
אחותה הקטנה לא הייתה איתה.

00:09:24:06 00:09:19:16

ובכל מקרה הייתה צעירה מדי. אמא
שלחן נפטרה כשהייתה בת שנתיים.

00:09:30:13 00:09:25:00

אז באותה עת אמי הרגישה
בדידות ועצב גדול,

00:09:32:03 00:09:30:20

ככה אמי מספרת לי...

00:09:38:17 00:09:32:09

ורק אז ביקשו מהנכדה של דודה
של אמי שתעבור לגור איתה בגוג'ו.

00:09:46:19 00:09:39:00

לדודה של אמי קראו
אדנץ' נאדאו,

00:09:55:18 00:09:46:23

ולנכדה שלה קראו דִּנְקָה בְּרוּק.
היא גרה איתה שבעה ימים בגוג'ו.

00:09:59:21 00:09:55:20

לאחר מכן אמי התחילה
להיות חזקה יותר,

00:10:03:07 00:10:00:00

בתמיכתם הנוספת
של אחיה הגדול ואשתו.

00:10:07:08 00:10:03:15
80 הימים בגוג'ו הסתיימו
והיא חזרה למשפחתו של בעלה.

00:10:08:20 00:10:07:14
...ואו...

00:10:12:08 00:10:10:12
לא היה לה קל.

00:10:14:22 00:10:13:03
נולדת בגיינא וגדלת באזזו?

00:10:15:20 00:10:15:04
כן.

00:10:19:00 00:10:17:00
איך היה לכם באזזו?

00:10:23:12 00:10:19:14
למעשה גרנו מחוץ
למרכז העיר אזזו.

00:10:27:08 00:10:23:14
במרחק של 1-2 ק"מ
מאזזו עצמה.

00:10:31:14 00:10:27:19
הייתה שם שכונה קטנה
של ביתא – ישראל,

00:10:34:09 00:10:31:18
בשכונה היינו גרים
בקהילה קטנה של ביתא-ישראל.

00:10:45:08 00:10:35:08
סבי מצד אבי ואחיו, הם ומשפחותיהם
היו גרים בשכונה הזו.

00:10:47:11 00:10:45:17
חוץ מהם לא היו יהודים
נוספים שגרו בשכונה הזו.

00:10:54:00 00:10:47:14
למרות זאת היו לנו יחסים טובים
עם התושבים הנוצרים שגרו בסביבה.

00:10:59:01 00:10:54:17
הם חלקו איתנו רגעים שמחים
וגם רגעים עצובים.

00:11:03:17 00:10:59:11
כמו כן, קהילת ביתא ישראל
היו מומחים בעבודות יד,

00:11:08:02 00:11:04:03
למשל - ייצור בגדים, פיסול,
ברזל וכו'...

00:11:12:15 00:11:08:05
את כל המקצועות האלה
הנוצרים לא ידעו לעשות,

00:11:14:22 00:11:12:18
ולכן הם העריכו אותנו
וזה יצר יחסים טובים בינינו.

00:11:20:09 00:11:15:00
למרות שהיו חששות הדדיים,
היחסים בינינו היו מצוינים.

00:11:24:20 00:11:20:13
מהם החששות שהיו ביניכם?

00:11:31:02 00:11:24:24
אמנם היחסים בין ביתא ישראל
לנוצרים היו טובים,

00:11:35:14 00:11:31:14
אבל היו כל מיני רכילויות
ושמועות על ביתא ישראל.

00:11:39:00 00:11:35:17
היו שמועות שביום יום
אנחנו מתנהגים כבני אדם,

00:11:42:05 00:11:39:02
ובלילה הופכים לחיות,
שאנחנו קניבלים,

00:11:46:10 00:11:42:08
ועוד כל מיני שמועות
שהפיצו עלינו.

00:11:51:18 00:11:46:13
היינו צריכים להתמודד
עם השמועות האלה ולחיות איתן.

00:11:54:16 00:11:51:22
האם את זוכרת סיפור
מיוחד בהקשר הזה?

00:11:58:16 00:11:57:13
אשמח לשמוע.

00:12:06:22 00:11:59:01
כשהיינו הולכים לבית הספר
או למעיינות להביא מים לביתנו,

00:12:12:10 00:12:07:08
הנוצרים היו מזהים אותנו מרחוק
והם היו מכסים את פניהם,

00:12:14:09 00:12:12:19
או עוברים לצד השני של המדרכה,

00:12:17:14 00:12:14:12
או שהיו מעליבים אותנו בעקיפין.

00:12:20:12 00:12:17:18
כשהיינו עוברים לידם
הם היו מקללים זה את זה,

00:12:22:22 00:12:20:20
אבל בעצם הקללות היו
מופנות כלפינו.

00:12:25:05 00:12:23:02
האם תוכלי לתת דוגמה?

00:12:30:02 00:12:25:07
לדוגמה, אם היו יושבות
שתי נערות נוצריות

00:12:32:08 00:12:30:05
ואז מצטרפת אליהן נערה מביתא ישראל,
אחת מהן הייתה אומרת לשנייה:

00:12:35:22 00:12:32:10
"תלכי מפה קניבלית".

00:12:40:01 00:12:36:04
הן מעמידות פנים שהן
מעליבות זו את זו,

00:12:41:14 00:12:40:10
אך בעצם התכוונו

לנערה היהודייה.

00:12:44:13 00:12:41:17

לא היו חסרים מקרים
כאלה ואחרים.

00:12:49:12 00:12:44:18

מקרה נוסף שקרה לבן דוד שלי,
קוראים לו מוולגטה,

00:12:57:00 00:12:50:00

אחת הבנות של הכומר השכונתי
הייתה חולה מאוד

00:13:02:00 00:12:57:12

ולא ידעו מה היה לה, לכן טענו
שהותקפה על ידי קניבלים.

00:13:08:06 00:13:02:05

החשדות שלהם הופנו
כלפי בן דודי מוולגטה.

00:13:11:16 00:13:08:10

כדי שהילדה תבריא, הקניבל צריך
להתנצל בפני הילדה החולה.

00:13:14:17 00:13:11:19

אם הוא לא יתנצל,
היא עלולה למות!

00:13:18:22 00:13:14:20

זה הגיע למצב שהם פנו אליו
כדי שיתנצל בפני הילדה החולה.

00:13:19:21 00:13:18:24

מה הוא עשה כשפנו אליו?

00:13:22:20 00:13:19:24

הם באו לבקש ממנו
להתנצל בפני הילדה.

00:13:25:10 00:13:22:22

אני לא זוכרת
אם הוא הלך או לא,

00:13:28:18 00:13:25:13

אבל זה הסיפור שמספרים במשפחה.

00:13:43:00 00:13:33:09

האם יש מאפיינים ייחודיים

לעיר אזזו לעומת ערים אחרות?

00:13:47:07 00:13:43:21

אני לא חושבת שיש
מאפיינים ייחודיים לעיר אזזו.

00:13:55:18 00:13:47:12

בעיר היה בית ספר יסודי
על שם אַצָּה פֶּאָסיל,

00:14:02:11 00:13:55:21

לפי ההיסטוריה של אתיופיה
וגונדר הוא היה מלך.

00:14:06:19 00:14:02:13

היה בית ספר על שמו.

00:14:08:16 00:14:06:24

גם אני למדתי שם.

00:14:11:13 00:14:08:22

בית הספר היה מאוד רחוק
מהשכונה שלנו,

00:14:17:07 00:14:12:00

היינו הולכים 2-3 שעות
כדי ללמוד שם.

00:14:20:13 00:14:17:13

באותו אזור אני זוכרת
שהיה בסיס צבאי.

00:14:24:21 00:14:20:17

לדעתי אלו הם המאפיינים
הייחודיים של העיר אזזו.

00:14:25:16 00:14:25:04

אוקיי.

00:14:27:21 00:14:25:20

אין דברים אחרים.

00:14:38:00 00:14:28:04

האם היו לכם משחקי ילדות ייחודיים?

00:14:45:00 00:14:38:12

כן , היו לנו כל מיני
משחקי ילדות,

00:14:52:12 00:14:45:18

כפי שסיפרתי לך קודם,
המשפחה שלי התפרנסה מחקלאות.

00:14:56:08 00:14:53:00
כשהיינו שומרים על הצאן,
בייחוד בתקופת החורף,

00:14:59:07 00:14:56:12
אני לא אהבתי כל-כך
לשמור על הצאן.

00:14:59:22 00:14:59:09
למה?

00:15:06:00 00:15:00:02
לא יודעת,
הקרניים שלהם הפחידו אותי,

00:15:11:01 00:15:06:10
לכן הייתי שומרת
עליהם מרחוק.

00:15:15:07 00:15:12:07
המשחקים שהיינו משחקים
בשדות יחד עם החברים

00:15:19:07 00:15:15:12
זה בעיקר לעשות קשרים בדשא
ואז אם מישהו היה עובר שם,

00:15:20:13 00:15:19:08
הוא היה נתקל בדשא ונפל.

00:15:22:01 00:15:20:16
זה היה יותר בשביל הצחוק
מאשר משחק.

00:15:28:00 00:15:22:19
היינו משחקים גם
במשחק "חמש אבנים"

00:15:31:24 00:15:29:07
היה לנו גם משחק
שנקרא "גֶבְטָה".

00:15:42:00 00:15:32:07
כמו כן היינו מכינים בעבודות יד
בובות מבדים קרועים בכל הגדלים,

00:15:43:06 00:15:42:06

ומחלקים להן תפקידים.

00:15:45:00 00:15:43:10
הבובות הקטנות היו הילדות,
והבובות הגדולות היו האמהות.

00:15:50:00 00:15:45:09
בצורה הזאת היינו משחקים
לא יכולנו לקנות משחקים.

00:15:53:14 00:15:51:16
כן, הכנו בעצמנו את
המשחקים ששיחקנו בהם.

00:15:56:00 00:15:53:17
איזה דברים נוספים
הכנתם חוץ מבובות?

00:16:01:19 00:15:57:13
חוץ מבובות הכנו
בית עם המשפחה.

00:16:02:12 00:16:01:22
כן.

00:16:06:24 00:16:04:14
בעיקר היינו מכינות דברים
שראינו אצל האמהות שלנו.

00:16:09:08 00:16:07:01
בימי שבת לא הלכנו לבית הספר
ולכן היה לנו זמן פנוי למשחקים.

00:16:16:05 00:16:11:12
היינו בונים בתים מאבנים
ומחלקים אותם בינינו.

00:16:19:14 00:16:16:09
בתוך "הבית" שבנינו היינו מכינים
תנור מאבנים לבישול האינג'רה,

00:16:21:05 00:16:19:17
העלים היו משמשים
אותנו כאינג'רה.

00:16:24:08 00:16:21:08
היינו מערבבים מים ובוצ
כדי להכין טלה (משקה).

00:16:31:00 00:16:25:01

המשחקים האלו לימדו אותנו
בעיקר את תפקידי הנשים במשפחה.

00:16:38:05 00:16:33:09

האם הייתם משחקים יחד
עם הילדים הנוצרים?

00:16:42:11 00:16:39:12

לא היינו משחקים איתם.

00:16:46:03 00:16:43:18

היינו פוגשים אותם
רק בבית ספר.

00:16:51:20 00:16:46:23

אנחנו גרנו במקום מרוחק
ולכן לא היו לנו שכנים נוצרים.

00:16:54:11 00:16:51:24

לא היינו משחקים איתם.

00:17:04:10 00:16:55:11

אוקיי.
באיזה גיל הלכת לבית הספר?

00:17:11:20 00:17:05:07

אבא שלי למד עד כיתה ו'
ועמד להתחתן,

00:17:14:23 00:17:11:22

בגלל החתונה המשפחה אילצה
אותו להפסיק את לימודיו.

00:17:17:19 00:17:15:04

מאז הוא מצטער מאוד
שלא המשיך את לימודיו,

00:17:20:06 00:17:18:00

והוא נהג להזכיר
זאת בכל שיחה.

00:17:23:18 00:17:20:11

עם זאת הוא מנחם את עצמו
שגם להקים משפחה

00:17:28:13 00:17:23:21

זה סוג של לימודים לחיים,
ככה הוא הקים את המשפחה שלנו.

00:17:32:00 00:17:29:00

בעקבות המקרה שלו, הוא דאג שהילדים שלו ילכו ללמוד.

00:17:37:12 00:17:32:02
לכן כבר בגיל חמש נשלחתי ללמוד קרוא וכתוב בבית ספר דתי.

00:17:45:10 00:17:38:03
בית ספר היה ממוקם בתוך העיר ואנחנו גרנו מחוץ לעיר.

00:17:47:05 00:17:45:12
כל בוקר אבי היה לוקח אותי ללמוד שם.

00:17:55:22 00:17:47:08
למעשה, בית הספר עצמו היה נוצרי, אבל לימדו שם לקרוא ולכתוב ולא דת,

00:17:59:00 00:17:56:00
ולכן אבא שלי היה משגיח טוב עליי ועל מה שלמדתי.

00:18:00:08 00:17:59:04
התחלתי ללמוד שם.

00:18:03:08 00:18:00:11
ואני אפילו זוכרת את השם של ה"קייס" (הנוצרי),

00:18:06:20 00:18:03:11
קראו לו אבא וולֵדה. כיבדנו אותו מאוד.

00:18:11:17 00:18:06:22
בכל פעם שראינו אותו רצנו אליו ונישקנו את רגליו.

00:18:18:04 00:18:11:22
בדרך הזו למדנו שחשוב לתת כבוד לאנשים מבוגרים.

00:18:24:10 00:18:18:13
ושזה נחוץ מאוד.

00:18:30:24 00:18:24:14
אני למדתי שם לכבד אנשים אחרים חוץ מהמשפחה שלי.

00:18:35:13 00:18:31:03

לכן הלכתי ללמוד בגיל חמש.

00:18:43:09 00:18:35:16
האם את זוכרת שהיו הכנות
מיוחדות לקראת בית הספר?

00:18:47:01 00:18:43:16
אני לא זוכרת שהיו
הכנות מוקדמות.

00:18:49:13 00:18:47:04
אני זוכרת שאבי לקח אותי,

00:18:54:13 00:18:49:16
והיו שם ילדים נוספים בגילי
שבאו גם מהכפרים וגם מהערים.

00:18:57:01 00:18:54:18
כולנו ישבנו על הרצפה.

00:19:00:12 00:18:58:00
לא עשו לי הכנות מוקדמות
לקראת בית הספר.

00:19:09:18 00:19:00:15
בנוסף לזה, ההורים מקבלים החלטות
לטובת הילדים גם אם הם גדולים,

00:19:12:10 00:19:10:03
לכן בנוגע לזה אני
לא זוכרת הרבה.

00:19:13:07 00:19:12:18
אוקיי,

00:19:17:14 00:19:13:09
איך בית הספר היה נראה?
קודם ציינת שישבתם על הרצפה.

00:19:19:00 00:19:17:17
כן, היינו יושבים על הרצפה.

00:19:21:10 00:19:19:02
כמה תלמידים הייתם שם?

00:19:26:12 00:19:21:14
היינו בערך 15-20 תלמידים.

00:19:34:03 00:19:30:12
והכיתה בנויה מבוץ

ולכן הייתה מלאה באבק,

00:19:39:10 00:19:34:06
לא היו כסאות ושולחנות
או כלי כתיבה.

00:19:45:12 00:19:39:13
את כל מה שהקייס הציג
לנו למדנו בעל פה.

00:19:47:13 00:19:45:24
לא היה לכם כלום
בזמן שלמדתם?

00:19:49:16 00:19:47:15
לא היה לנו כלום, הלכנו
ללמוד בלי ציוד לימודי.

00:19:50:07 00:19:49:18
אוקיי.

00:19:51:16 00:19:50:09
איך הייתם לומדים
לכתוב את האותיות?

00:19:53:03 00:19:51:19
בעל פה.

00:19:56:24 00:19:54:01
האם הייתם רואים את האותיות?

00:19:59:06 00:19:57:12
כן, היינו רואים את האותיות,

00:20:02:18 00:19:59:10
אבל לרוב היינו
חוזרים אחרי המורה,

00:20:06:17 00:20:02:22
וככה היינו לומדים לכתוב
ולהגות את האותיות.

00:20:10:12 00:20:06:22
כן, המקום עצמו
לא היה נוח.

00:20:17:00 00:20:10:15
כל התלמידים היו יושבים במעגל
והמורה עומד באמצע ומלמד.

00:20:19:14 00:20:17:12
לא היה נוח ללמוד שם.

00:20:26:13 00:20:19:21
כמה שנים למדת
בבית הספר הדתי?

00:20:32:13 00:20:27:04
אם אני לא טועה,
למדתי שם שנתיים.

00:20:35:13 00:20:33:00
אכן לא טעיתי,
למדתי שם שנתיים.

00:20:42:00 00:20:36:00
בגיל 7 אבא שלי הכניס
אותי לכיתה א'.

00:20:45:08 00:20:42:05
אוקיי, לפני שנדבר
על המעבר לכיתה א',

00:20:49:11 00:20:45:13
קודם ציינת שבאותו בית ספר
נוצרי למדתם אותיות.

00:20:50:02 00:20:49:12
כן.

00:20:56:21 00:20:50:05
האם למדתם במשך שנתיים אותיות
או שלמדתם גם לקרוא ספרים?

00:20:58:10 00:20:56:24
אם כן, אילו ספרים
הייתם קוראים?

00:21:00:17 00:20:58:13
מה עשיתם שם יום יום
במהלך השנתיים האלה?

00:21:04:11 00:21:00:22
כמה שעות למדתם ביום?

00:21:07:12 00:21:04:13
האם היית לוקחת ארוחת
צהריים לבית ספר?

00:21:10:06 00:21:07:16

ומה הייתם עושים בהפסקות?

00:21:12:07 00:21:10:23

האם את מבינה
את השאלות שלי?

00:21:14:00 00:21:12:10

כן, אני מבינה את השאלות.

00:21:23:01 00:21:14:05

במהלך השנתיים... ראשית לימדו
אותנו להכיר היטב את האותיות,

00:21:27:16 00:21:23:06

לאחר מכן לומדים עם ספרים,
אה, בו, גי, דא וכך הלאה.

00:21:31:14 00:21:27:20

אמנם האותיות היו נראות אותו דבר,
אך ההגייה שלהן שונה זו מזו.

00:21:35:14 00:21:31:17

לכן אחרי שהכרנו את האותיות
"הקייס" לימד אותנו להגות אותן.

00:21:42:03 00:21:35:16

אמנם לא היה לנו כלי כתיבה
או שיעורי בית,

00:21:44:04 00:21:42:06

אבל ה"קייס" לימד אותנו
בצורה טובה וקליטה.

00:21:49:24 00:21:46:14

חוץ מהספר הזה, לא היו
לנו כלי לימוד נוספים,

00:21:55:00 00:21:50:20

למעט ספרי לימוד
של התלמידים,

00:21:59:00 00:21:55:05

ולוח אותיות גדול.

00:22:02:08 00:21:59:07

לכן באותה עת עוד
לא למדנו לקרוא ספרים.

00:22:03:14 00:22:02:12

אוקיי.

00:22:09:17 00:22:03:18

לי אישית אבי היה עוזר
אחרי שהייתי חוזרת מבית הספר.

00:22:15:21 00:22:09:21

הוא היה שואל מה למדתי
והיה חוזר איתי על החומר שנלמד.

00:22:18:19 00:22:15:24

אם היו לי טעויות
הוא היה עוזר לי לתקן אותן.

00:22:22:08 00:22:18:22

הוא התחיל ללמד אותי
לכתוב את האותיות.

00:22:23:18 00:22:22:11

באמת...

00:22:29:12 00:22:26:17

כמה שעות למדתם ביום?

00:22:32:17 00:22:29:17

האם למדתם כל היום
או חצי יום?

00:22:36:16 00:22:33:00

ימי הלימודים היו קצרים
לומדים חצי יום בערך.

00:22:42:13 00:22:37:13

אם אני לא טועה,
למדנו כ- 4 שעות ביום.

00:22:45:16 00:22:42:19

ימי הלימודים
היו מאוד קצרים.

00:22:47:00 00:22:46:03

אוקיי.

00:22:53:02 00:22:47:03

בית הספר היה מרוחק,
אבי היה לוקח אותי ברגל.

00:22:56:02 00:22:53:08

כל יום הוא לקח
והחזיר אותך?

00:22:58:04 00:22:56:05
כן, הוא היה עושה
את זה כל יום.

00:22:59:20 00:22:58:11
מה עם העבודה שלו?

00:23:07:22 00:23:00:00
כיוון שהוא עסק בחקלאות,
לרוב הוא העסיק חקלאי נוסף.

00:23:13:16 00:23:09:09
לכן היו מחליפים אותו
כשהיה צריך ללכת.

00:23:20:21 00:23:13:22
בנוסף הוא עסק בתיקונים
ושיפוצים של דברים,

00:23:23:03 00:23:21:04
אספר לך על זה בהמשך.

00:23:25:10 00:23:23:08
אבל...

00:23:34:22 00:23:25:12
מפני שהיה לו חשוב שנלמד
הוא פינה לי זמן כשהייתי צריכה.

00:23:37:08 00:23:35:08
כמה זמן לקח לך
להגיע לבית הספר?

00:23:40:14 00:23:38:18
פחות משעה.

00:23:41:18 00:23:40:22
זה לא היה רחוק?

00:23:43:23 00:23:41:20
זה לקח בערך חצי שעה.

00:23:46:00 00:23:44:02
בית הספר היסודי
היה רחוק יותר.

00:23:48:19 00:23:46:02
בית הספר של ה"קייס"
היה מרוחק כחצי יום הליכה.

00:23:50:00 00:23:48:22
אוקיי.

00:23:55:00 00:23:50:02
מכיוון שהייתי בת 5
זה היה לי מאוד רחוק.

00:23:57:08 00:23:55:17
היית לוקחת איתך
ארוחת צהריים?

00:23:58:15 00:23:57:12
לא הייתי לוקחת.

00:24:07:23 00:24:02:05
אוקיי. בבית הספר של הקייס
לא הייתם לומדים על דת?

00:24:10:09 00:24:09:00
לא היינו לומדים
נושאים דתיים.

00:24:12:14 00:24:11:06
אז הייתם לומדים רק אותיות?

00:24:13:14 00:24:12:16
כן, זה מה שהיינו לומדים.

00:24:16:10 00:24:13:19
האם היית היחידה מביתא ישראל?

00:24:17:17 00:24:16:14
כן, הייתי לבד.

00:24:22:14 00:24:18:14
מאז שהייתי ילדה חיינו
בסביבה של הנוצרים,

00:24:30:00 00:24:23:13
למען האמת חיינו יחד איתם
בשלום, הם היו כמו משפחה.

00:24:36:08 00:24:30:16
אבל כפי שציינתי קודם,
תמיד היו לנו חששות מהם.

00:24:44:12 00:24:36:13
מכיוון שתמיד הם היו מפיצים
עלינו שמועות ורכילויות,

00:24:47:18 00:24:45:02
ותמיד היינו צריכים להתמודד
עם השמועות והרכליות.

00:24:49:08 00:24:48:00
זה לא היה פשוט!

00:24:54:05 00:24:52:02
אז בואי נמשיך...

00:24:55:15 00:24:54:08
אחרי שסיימת ללמוד
בבית הספר של ה"קייס",

00:24:57:13 00:24:55:17
באיזה בית ספר המשכת ללמוד?

00:25:01:23 00:24:58:06
היכן היה הבית הספר החדש?

00:25:06:00 00:25:02:00
מה היה המרחק מבית הספר
החדש לבית שלכם?

00:25:08:13 00:25:06:18
אחרי שסיימתי ללמוד
בבית הספר של ה"קייס"

00:25:14:00 00:25:08:16
עברתי לבית ספר יסודי
שנקרא "אצה פאסיל".

00:25:19:24 00:25:16:03
המרחק של בית הספר מאיפה שגרנו
היה בערך שעתיים לכל כיוון.

00:25:26:06 00:25:21:04
בית הספר היה מחוץ לעיר
ולכן המרחק היה גדול.

00:25:31:06 00:25:26:22
היינו חוצים כבישים
כדי להגיע לשם.

00:25:36:18 00:25:32:00
כדי להתחיל כיתה א'
בבית ספר באתיופיה,

00:25:40:11 00:25:37:06
יש להם את השיטה שלהם. לא

מקבלים לפי הגיל כפי שנהוג פה,

00:25:43:06 00:25:40:17
אלא אם מצליחים לתפוס את האוזניים
עם היד הנגדית דרך הראש.

00:25:45:06 00:25:43:08
מי שמצליח לתפוס את האוזניים
יכול להתחיל כיתה א'.

00:25:47:23 00:25:45:08
לפי השיטה הזו, מי שהגיע
לגיל 6 אמור להצליח במשימה.

00:25:51:10 00:25:48:00
רגע, זה היה מבחן הקבלה?

00:25:52:14 00:25:51:14
זה לא מבחן קבלה

00:25:54:10 00:25:52:16
כדי להתקבל לבית הספר
ולהתחיל כיתה א'.

00:26:00:03 00:25:54:12
לפי השיטה הזו הם בדקו
אם המועמד בשל להתחיל כיתה א'.

00:26:02:00 00:26:00:06
לא היו מסננים לפי הגיל,

00:26:03:11 00:26:02:04
אלא לפי שיטת "תפיסת האוזניים".

00:26:08:18 00:26:03:12
מי שהגיע לגיל 6 אמור להצליח
במשימה ולהתחיל כיתה א'.

00:26:09:18 00:26:08:23
אוקיי.

00:26:16:01 00:26:09:20
ואז, כשעשו לי את המבחן
הזה הייתי כבר אחרי גיל 6.

00:26:19:23 00:26:16:02
מי בחן אותך?
היכן בחנו אותך?

00:26:21:14 00:26:20:00

המבחן התקיים בבית הספר עצמו.

00:26:25:03 00:26:21:16

מי שעשה את המבחן
היה מנהל בית הספר,

00:26:28:11 00:26:25:08

זה הכלי העיקרי שהשתמשו בו
כתנאי קבלה לכיתה א'.

00:26:32:14 00:26:28:15

ואז התקבלתי לבית הספר
"אצה פאסיל".

00:26:36:00 00:26:32:17

כשהתחלתי ללמוד שם, כבר לא
הייתי היחידה מביתא ישראל,

00:26:41:05 00:26:36:07

הילדים של הדודים שלי
גם למדו שם.

00:26:44:09 00:26:41:07

היינו הולכים יחד לבית הספר,
כבר לא הייתי לבד.

00:26:48:00 00:26:44:11

כיוון שהמרחק היה גדול
היינו הולכים ביחד.

00:26:51:17 00:26:48:03

וגם חזרנו מבית הספר יחד,
לא הקשנו להורים בעניין הזה.

00:26:54:22 00:26:51:20

אוקיי.
את קצת ממהרת...

00:27:01:06 00:26:55:00

בנקודה הזו הייתי רוצה לדעת איך
הייתם מתארגנים להליכה של שעתיים?

00:27:07:06 00:27:01:11

האם הייתם מתאמים זה עם זה
לפני שיצאתם לבית הספר?

00:27:10:21 00:27:07:10

בנוסף אשמח לדעת איך היה
לך בפעמים הראשונות.

00:27:14:06 00:27:10:23
בהתחלה הלכת לבית הספר לבד?
- כן.

00:27:18:00 00:27:14:08
הייתי רוצה לשמוע את החוויות
שלך, הרי היית רק בת 7.

00:27:23:03 00:27:18:02
לפי החיים בישראל לא נהוג
לשלוח ילד בגיל 7 לבד לשום מקום.

00:27:30:21 00:27:24:03
מה היו החוויות שלך מהסביבה
כשהלכת לבדך לבית הספר כשעתיים?

00:27:33:22 00:27:31:03
אני אשמח שתספרי לי בהרחבה.

00:27:43:03 00:27:34:02
לא היה מקובל לשתף
את ההורים בחוויות שעברנו,

00:27:50:00 00:27:43:10
ולכן לא סיפרנו אם היה לנו
קשה ללכת שעתיים מדי יום,

00:27:53:08 00:27:50:06
והאם היינו צריכים
את עזרתם בליווי.

00:27:57:00 00:27:53:09
למען האמת ההורים
לא היו מייעצים לנו הרבה.

00:28:00:16 00:27:57:04
אבל אם היה חסר לנו משהו
הם היו מספקים לנו הכול,

00:28:01:18 00:28:00:18
אני מתכוונת למשפחות שלנו.

00:28:04:19 00:28:01:21
למשל, אם המרחק לבית הספר גדול,

00:28:13:14 00:28:05:03
ההורים דאגו שנלך יחד
עם בני הדודים והדודות שלנו.

00:28:24:13 00:28:13:18

בנוסף לכך הם דאגו לנו
לכל הציוד הנדרש לבית הספר,

00:28:30:07 00:28:24:19
אם היינו צריכים ספרים
או כלי כתיבה,

00:28:35:04 00:28:30:13
ההורים היו יוצרים קשר עם המורים
ואז היו רוכשים את הציוד עבורנו.

00:28:39:12 00:28:37:10
התנהלנו בצורה הזאת,

00:28:41:08 00:28:39:16
לא היינו שותפים
בהחלטות של ההורים.

00:28:45:09 00:28:41:10
אוקיי, מה את זוכרת מהיום
הראשון שלך בבית הספר?

00:28:48:12 00:28:45:19
האם את זוכרת את הדרך
שעשית בפעם הראשונה?

00:28:52:10 00:28:48:14
ומה הייתה ההתרשמות
הראשונה שלך מבית הספר?

00:28:54:20 00:28:52:11
האם הוא היה גדול או קטן?

00:28:58:22 00:28:55:04
הדרך לבית הספר
הייתה ארוכה למדי,

00:29:03:01 00:28:59:00
בדרך לבית הספר חצינו
כמה נהרות,

00:29:07:23 00:29:04:16
לכן בפעם הראשונה שהלכתי לבית הספר,
ההליכה נראתה לי ארוכה ומתישה.

00:29:10:20 00:29:08:01
תהיתי איך אצליח
לעשות את ההליכה הזו.

00:29:17:13 00:29:10:24

התלבטתי אם להמשיך או לא,
ולא ידעתי מה לעשות!

00:29:22:23 00:29:17:17
אבל כשראיתי את בני הדודים שלי
הולכים ללא קושי,

00:29:29:24 00:29:23:03
אמרתי לעצמי שאין סיבה שלא
אוכל לעשות את ההליכה הזאת,

00:29:34:12 00:29:30:07
וככה מיום ליום
התרגלתי להליכה הזו.

00:29:41:00 00:29:34:18
ועם הזמן, הדרך שעשינו כבר
לא הייתה נראית לי ארוכה.

00:29:46:15 00:29:41:18
בנוגע לבית ספר,
אני זוכרת שהוא היה גדול.

00:29:51:16 00:29:48:12
אני גם זוכרת היטב את המורים.

00:29:55:00 00:29:53:00
מה את זוכרת מהמורים שלך?

00:29:55:17 00:29:55:04
מה?

00:29:57:17 00:29:55:20
מה את זוכרת מהמורים שלך?

00:30:01:05 00:29:57:21
היה מורה למקצוע
שנקרא "גְבֵרָה גֵב".

00:30:07:15 00:30:01:17
המורה היה מאוד גבוה,
הוא לימד נושאי דת.

00:30:14:24 00:30:07:18
מכיוון שבית הספר היה נוצרי,
לימדו אותנו מהספרים של הנוצרים.

00:30:16:21 00:30:15:11
בעיקר לימדו אותנו
את "הברית החדשה".

00:30:21:08 00:30:17:13

היו לי התחבטויות פנימיות.
לא רציתי ללמוד את הדת הנוצרית

00:30:25:09 00:30:21:09

מפני שאני שייכת
לביתא ישראל.

00:30:31:09 00:30:25:12

מצד אחד אני מאמינה ביהדות, מצד שני
מלמדים אותי בבית הספר דת אחרת.

00:30:39:20 00:30:31:13

באיזה שהוא שלב המקצוע
הזה התחיל לסקרן אותי,

00:30:45:14 00:30:40:00

לכן התחלתי לקרוא וללמוד
הרבה מהספרים שלהם.

00:30:49:00 00:30:45:17

האם המשפחה או אבא שלך

00:30:53:00 00:30:49:02

לא הזהירו אותך מפני לימודי
הדת הנוצרית בבית הספר?

00:30:58:05 00:30:54:00

כפי שסיפרתי לך קודם,
אבא שלי למד עד כיתה ו'.

00:31:00:19 00:30:58:09

גם הוא עבר את אותו התהליך.

00:31:03:19 00:31:00:23

חייבים לציית להוראות
ולכללים של בית הספר,

00:31:07:00 00:31:04:01

אני לא יכולה לסרב ללמוד
את לימודי הדת הנוצרית

00:31:10:20 00:31:07:03

מפני שאני מביתא ישראל.
הם לא שואלים אותך, זה חובה!

00:31:13:03 00:31:11:02

לכן אבא שלי הכין אותי
מראש לבית הספר.

00:31:18:19 00:31:13:07
הוא הסביר לי שילמדו אותי את הדת
הנוצרית ושאני לא צריכה להאמין בה,

00:31:20:17 00:31:18:22
אבל כדי ללמוד שם אני צריכה
ללמוד גם את הדת הנוצרית

00:31:26:08 00:31:20:19
ולעבור את המבחנים.
הוא הסביר את זה היטב!

00:31:33:17 00:31:28:00
אוקיי, אילו מקצועות
נוספים הייתם לומדים שם?

00:31:34:14 00:31:33:20
היו עוד מקצועות.

00:31:48:18 00:31:34:18
חשבון, מדעים, חקלאות, אמנות,
ספורט, מוזיקה ועוד...

00:31:55:06 00:31:49:04
כשהגעתם לבית הספר
הייתם שרים?

00:31:58:01 00:31:55:09
כן. בבוקר היינו
שרים את ההמנון.

00:31:59:13 00:31:58:08
את זוכרת את ההמנון?

00:32:03:20 00:31:59:15
שכחתי אותו.

00:32:09:24 00:32:05:21
את זוכרת חלק מהמילים?

00:32:13:06 00:32:10:08
המילים של ההמנון
הם על חופש ועצמאות...

00:32:18:24 00:32:16:12
בכל מקרה אני
לא זוכרת את ההמנון,

00:32:21:03 00:32:19:21

שכחתי הכול...

00:32:29:16 00:32:26:24

מה היה סדר היום
שלכם בבית הספר?

00:32:35:13 00:32:30:00

האם הייתם לומדים
כל היום או חלק מהיום?

00:32:40:22 00:32:36:00

למדנו כל היום.
היינו לוקחים איתנו אוכל.

00:32:48:08 00:32:45:00

למדנו את כל המקצועות
שמניתי לפני כן.

00:32:56:00 00:32:49:12

לכל מקצוע היה מורה אחר.

00:33:01:02 00:32:56:14

היו לנו שתי הפסקות.

00:33:05:13 00:33:01:12

זה הלול"ז של בית הספר,
לא היו תכניות נוספות.

00:33:10:22 00:33:05:16

בסוף היום ניקינו את הכיתה,
היינו חוזרים מאוחר הביתה.

00:33:17:06 00:33:12:00

היינו בוחרים אחראי כיתה שהיה דואג
להשאיר את הכיתה נקייה בסוף היום.

00:33:21:01 00:33:19:13

זה מה שהיה לנו!

00:33:23:00 00:33:21:12

זה ממש יפה, זה מעניין!

00:33:26:13 00:33:24:20

מה עוד?

00:33:33:06 00:33:27:24

מה הייתם עושים בהפסקות?

00:33:38:05 00:33:34:13

איזה אוכל הייתם

לוקחים לבית הספר?

00:33:42:00 00:33:38:13

מה הייתם עושים עם האוכל
בזמן הלימודים?

00:33:47:13 00:33:44:00

במהלך יום הלימודים
היה לכם רק שתי הפסקות, נכון?

00:33:48:08 00:33:47:16

כן.

00:33:52:16 00:33:48:15

כשהייתם צריכים לצאת
לשתות מים, מה הייתם עושים?

00:33:59:17 00:33:55:24

למיטב זכרוני,

00:34:04:10 00:34:00:13

אני לא זוכרת שיצאתי
לשתות מים בזמן הלימודים.

00:34:08:15 00:34:06:01

אני זוכרת דבר אחד
באותו בית ספר יסודי.

00:34:16:14 00:34:09:00

הלימודים התחילו בימי שני,
בימי ראשון בית הספר היה סגור.

00:34:22:04 00:34:16:16

כל בוקר בימי שני כל התלמידים
היו עומדים בתור לפי כיתות,

00:34:27:14 00:34:22:09

המחנך של הכיתה
היה בודק מי נקי ומי לא.

00:34:34:08 00:34:27:18

הוא היה בודק ציפורניים,
צווארונים, כינים בשיער וכו'.

00:34:40:00 00:34:34:14

המחנך היה בא למסדר עם מספריים ואם
היה מוצא כינים היה גוזר את השיער,

00:34:43:24 00:34:40:02

וזה אילץ את התלמידים

להסתפר בבית.

00:34:48:01 00:34:44:20
אם הציפורניים היו מלוכלכות
היינו מקבלים מכות בידיים,

00:34:50:02 00:34:48:03
ואחרי זה הלכנו
לנקות את הידיים.

00:34:52:21 00:34:50:05
את כל הדברים האלו
אני לא שוכחת עד היום!

00:34:56:21 00:34:54:14
גם היינו מקבלים
סבון כביסה לבגדים.

00:34:57:13 00:34:57:00
הייתם מקבלים מבית הספר?

00:34:58:01 00:34:57:16
כן.

00:34:59:12 00:34:58:03
זו הסיבה שהיו עושים
מסדר ניקיון.

00:35:01:12 00:34:59:15
אם בית הספר מחלק סבון,

00:35:04:22 00:35:01:14
אחריות של התלמיד
לשמור על הניקיון שלו.

00:35:08:13 00:35:05:00
היו מחלקים סבון לתלמידים
כדי שלא יהיו להם תירוצים:

00:35:13:21 00:35:09:00
אם התלמיד לא נקי,
זה מפני שהוא עצלן.

00:35:26:13 00:35:14:00
ובכל בוקר היו מחממים חלב
ומוסיפים כדור, כנראה ויטמין C,

00:35:28:18 00:35:27:03
והיו מחלקים לנו.

00:35:32:08 00:35:29:12
חילקו לכם לפני שהתחלתם ללמוד
או תוך כדי הלימודים?

00:35:34:14 00:35:32:13
לא, לפני שהתחלנו ללמוד.

00:35:38:19 00:35:35:06
לא הבנתי. האם זה היה
בתוך מתחם הבית הספר?

00:35:40:18 00:35:38:23
בית הספר היה בתוך מתחם...

00:35:42:02 00:35:40:20
רגע, רגע, אני קצת מבולבלת.

00:35:49:13 00:35:42:05
את יכולה לתאר את סדר היום
מרגע שהגעתן לבית הספר והלאה?

00:35:57:13 00:35:50:24
כשהגענו היה צלצול,
היו מצלצלים 3 פעמים.

00:36:02:08 00:35:58:21
זו אנלוגיה שנלקחה מעולם החיות,
צבוע וחמור (על החמור למהר לברוח).

00:36:06:03 00:36:02:10
הצלצול הראשון: זה לידיעה,
הצלצול השני: אזהרה,

00:36:09:22 00:36:06:05
והצלצול השלישי: ענישה.
כן, ככה זה עבד.

00:36:17:16 00:36:10:01
אם מישהו היה נמצא רחוק,
הצלצול הראשון היה מיידע אותו.

00:36:20:05 00:36:17:18
אם היו שומעים את הצלצול השני,
רצים כדי להגיע מהר לבית הספר.

00:36:22:13 00:36:20:07
בצלצול השלישי סוגרים
את השערים של בית הספר,

00:36:26:05 00:36:22:15

מי שאיחר עומד בתור.
מעלים את הדגל,

00:36:28:23 00:36:26:21
עושים לנו מסדר ניקיון,

00:36:33:08 00:36:29:13
ואז נכנסים לכיתות.

00:36:41:00 00:36:33:12
למיטב זכרוני את החלב
מחלקים בהפסקות

00:36:44:20 00:36:41:11
כל ילד מקבל בתורו.

00:36:47:23 00:36:46:22
אני זוכרת היטב
את שני הדברים.

00:36:50:08 00:36:47:24
את חלוקת הסבונים
והחלב אני לא אשכח.

00:36:51:22 00:36:51:02
זה מעניין.

00:36:53:09 00:36:52:12
כן.

00:36:57:01 00:36:53:15
הרעיון שלהם היה לאפשר
לכולם ללמוד בבית הספר,

00:36:59:04 00:36:57:02
גם אם היו להם
קשיים כלכליים,

00:37:07:01 00:36:59:10
או חלוקת הסבון אפשרה לשמור על
אחידות בניקיון של כלל התלמידים,

00:37:10:17 00:37:08:08
השיטה הזו שימשה אותם לשמור
על שוויון בין כלל התלמידים.

00:37:14:13 00:37:10:19
זה היה פעם,
לפני 50 שנה.

00:37:17:01 00:37:14:15
מי היה אז בשלטון?

00:37:18:10 00:37:17:04
הקיסר היילה פֶּלאַסי.

00:37:26:12 00:37:24:00
זה מאוד מפליא.

00:37:32:17 00:37:26:12
לפי מה שאני מבינה,
הקיסר ניסה לקדם את העם.

00:37:36:00 00:37:32:19
כן, הוא ניסה.

00:37:53:04 00:37:40:00
האם היית צריכה להסתיר
את הזהות שלך בבית הספר?

00:37:58:04 00:37:53:20
אף פעם לא הסתרנו
שאנחנו מביתא ישראל.

00:38:00:04 00:37:58:07
גם אם רצינו להסתיר
זה היה בלתי אפשרי,

00:38:08:18 00:38:00:07
כיוון שגרנו באזור משלנו
וגם המקצועות שעבדנו בהם.

00:38:11:21 00:38:08:24
הבנות ייצרו כלי חרס, והבנים
היו להם כל מיני מיומנויות.

00:38:16:05 00:38:12:00
למשל סבא שלי היה מייצר בגדים
מצמר, עושה עבודות ברזל וכו'.

00:38:18:21 00:38:16:09
העבודות האלה היו
שייכות לביתא ישראל.

00:38:24:00 00:38:19:03
לכן מפני שרק המשפחות שלנו
גרו באזור שלנו,

00:38:26:17 00:38:24:15
כולם ידעו שאנחנו

מביתא ישראל.

00:38:39:02 00:38:27:02
כמו כן, סבי מצד אבא שלי
היה מומחה ברפואה מסורתית.

00:38:43:07 00:38:39:07
אפילו הנוצרים היו באים
אליו לקבל טיפול רפואי,

00:38:44:16 00:38:43:10
למשל אם היו להם פצעים,

00:38:51:01 00:38:44:23
או דלקת גרון,
דלקת בדרכי הנשימה ועוד.

00:38:54:19 00:38:51:13
איך הוא היה מטפל בהם?

00:38:55:21 00:38:54:24
היו לו כל מיני תרופות

00:39:03:00 00:38:55:22
שהוא היה מכין מעלים
מיוחדים ונותן להם.

00:39:05:15 00:39:03:01
האם סבא שלך העביר
לכם את הידע הזה?

00:39:13:21 00:39:06:00
מכיוון שכולנו הלכנו
ללמוד בבית ספר,

00:39:17:00 00:39:15:00
אף אחד מאתנו
לא המשיך את דרכו.

00:39:19:15 00:39:17:02
יש מישהו מהמשפחה שניסה ללמוד,
אבל הוא לא הצליח לדעת הכול.

00:39:22:06 00:39:19:17
האם הוא לא כתב את
הוראות הכנת התרופות?

00:39:26:13 00:39:23:19
הוא לא כתב איך מכינים
את התרופות,

00:39:31:17 00:39:26:15
אבל יש לו אח שידוע
את כל השמות של התרופות.

00:39:36:08 00:39:31:24
לנסות להבין איך הוא היה מכין את
התרופות ומאיפה הביא את המרכיבים,

00:39:37:18 00:39:36:10
אלו שאלות מורכבות.

00:39:45:01 00:39:38:17
הבן שלי חשב על כל זה וביקש ממני
לכתוב את השמות של התרופות.

00:39:49:14 00:39:45:03
הוא לומד ביולוגיה
ולכן זה עניין אותו.

00:39:56:15 00:39:49:20
אני אישית עשיתי לו רשימה
של שמונה תרופות בערך.

00:39:58:08 00:39:56:20
איזה תרופות את מכירה?

00:39:59:04 00:39:58:10
מה?

00:40:01:13 00:39:59:06
האם תוכלי לפרט לנו על
כל תרופה ובמה היא עוזרת?

00:40:07:18 00:40:03:22
יש תרופה שנקראת "אלגֶרסה",

00:40:13:03 00:40:08:13
אלגֶרסה היא תרופה לדלקות.

00:40:16:14 00:40:13:13
אני לא יודעת
איך זה נקרא בעברית.

00:40:18:18 00:40:16:17
זה לא משנה,
אנחנו מנהלות שיחה באמהרית.

00:40:23:09 00:40:18:20
החולה שואף את האדים של התרופה

ובבוקר שופכים את המים.

00:40:25:13 00:40:23:15
למה הכוונה, שואף את האדים?

00:40:31:13 00:40:25:15
שמים עלים מיוחדים
במים רותחים,

00:40:35:08 00:40:31:19
אחרי שמרתיחים את זה, החולה
שואף את האדים כשהוא מכוסה.

00:40:41:15 00:40:35:12
אם החולה מצונן
או אם יש לו דלקת,

00:40:46:01 00:40:42:23
האדים עוזרים לנקות
את הווירוס. זו תרופה אחת.

00:40:49:12 00:40:46:15
יש תרופה נוספת
שנקראת "סימְזָה".

00:40:53:10 00:40:49:17
את התרופה הזו
הצלחתי להשיג בארץ,

00:40:56:15 00:40:54:00
התרופה הזאת
עוזרת לרפא פצעים.

00:41:03:17 00:40:56:20
אם החולה פצוע,
טוחנים את התרופה עם חמאה

00:41:05:12 00:41:03:22
וזה הופך לתרופה.

00:41:07:04 00:41:06:01
שמים את זה על הפצע?

00:41:08:00 00:41:07:07
כן.

00:41:10:19 00:41:08:15
אחרי ששמים את התרופה
על הפצע, חובשים את זה.

00:41:14:06 00:41:12:02

יש עוד תרופה שאני
לא זוכרת את שמה.

00:41:20:09 00:41:14:10

במחוז שחיינו בו היה נהוג לחשוב
שנחשים נכנסים לתרדמה במהלך החורף,

00:41:31:07 00:41:21:10

ושב-1 בינואר הם מתעוררים
ומכישים אנשים.

00:41:38:21 00:41:31:11

סבי היה מכין את התרופה
נגד הכשות של נחשים ומחלק לכולם.

00:41:45:13 00:41:39:00

את התרופה הזו היינו לועסים
ומורחים אותה על הרגליים.

00:41:50:15 00:41:45:18

כיוון שההכשות הן באזור הרגליים,
היינו מורחים את התרופה באזור זה.

00:41:55:13 00:41:50:17

כל התרופות האלו שימשו
לא רק אותנו, אלא גם את הנוצרים.

00:41:58:15 00:41:55:23

הם היו באים לסבי
כדי לקחת תרופות.

00:42:04:14 00:41:59:24

התרופות שימשו
גם לרפא את הבקר שלהם.

00:42:09:00 00:42:05:08

סבי אף פעם לא ביקש
מהם כסף עבור התרופות.

00:42:17:03 00:42:09:13

זה אחד הדברים שחיזק את היחסים
בין ביתא ישראל לבין הלא-יהודים.

00:42:26:01 00:42:17:09

לכן לא היינו צריכים להסתיר
את זהותנו, חיינו היו חופשיים.

00:42:29:21 00:42:26:04

מהיכן סבא שלך למד

להכין את התרופות?

00:42:34:24 00:42:31:15
אני חושבת שהוא נולד עם זה.

00:42:37:19 00:42:35:04
אף פעם לא שאלתי אותו
את השאלה הזאת,

00:42:40:00 00:42:37:22
והוא כבר לא בחיים
אז אינו יכול לענות על זה.

00:42:45:00 00:42:40:18
אני לא יודעת מאיפה למד
או ירש את המיומנויות האלו.

00:42:49:04 00:42:46:23
אוקיי, נשמע מעניין!

00:43:02:04 00:42:56:00
מה את זוכרת הכי טוב
מבית הספר היסודי?

00:43:07:22 00:43:02:05
את זוכרת משהו
במיוחד, שהייתם עושים?

00:43:12:09 00:43:08:00
כן, אני זוכרת. זה לא קרה
בבית הספר, אלא בדרך לשם.

00:43:13:07 00:43:12:10
מה את זוכרת משם?

00:43:20:04 00:43:13:10
כפי שסיפרתי לך,
גרנו מחוץ לעיר.

00:43:25:13 00:43:21:12
המפעלים שבהם טחנו הכול
היו ממוקמים רק בעיר.

00:43:30:02 00:43:25:16
לא היה לנו זמן ללכת למפעל מכיוון
שהיינו צריכים ללכת לבית הספר,

00:43:34:17 00:43:30:22
אבל יכולנו לנצל את ההזדמנות
כשעברנו דרך המפעלים.

00:43:42:23 00:43:34:21
בד"כ אמא מבקשת עזרה ב"טף",
לכן כשהיינו הולכים לבית הספר,

00:43:44:05 00:43:43:00
היינו לוקחים את ה"טף"
שאמא ביקשה לטחון,

00:43:45:10 00:43:44:06
משאירים אותו במפעל,
וממשיכים לבית הספר.

00:43:48:06 00:43:45:14
כשחזרנו מבית הספר "הטף" היה מחכה
לנו טחון והיינו אוספים אותו משם.

00:43:50:15 00:43:48:12
אני לא אשכח את זה!

00:43:55:14 00:43:50:21
בבוקר בדרך לבית הספר
היינו סוחבים את זה על הראש,

00:44:00:04 00:43:56:00
בבוקר אף אחד מהתלמידים
לא ראה אותנו,

00:44:04:23 00:44:00:05
כיוון שכל אחד הלך
לבית הספר בשעה שנוחה לו.

00:44:08:24 00:44:05:08
בדרך חזרה מהבית הספר
יכלו לראות אותנו,

00:44:12:07 00:44:09:00
כיוון שכל התלמידים
יצאו באותה שעה,

00:44:18:16 00:44:12:10
לכן כשאספתי את הדברים מהמפעל
וראיתי שאף אחד לא עושה את זה,

00:44:28:05 00:44:18:20
הרגשתי שזה לא ראוי
שאני סוחבת ואחרים לא.

00:44:32:07 00:44:28:14
אבל התנחמתי בכך

שמצד אחד עזרתי למשפחתי ולאמי,

00:44:40:11 00:44:32:10
מצד שני דואגים ללימודים שלי
ולכן אני חייבת לעזור להם במשהו!

00:44:43:22 00:44:40:17
וככה ניחמתי את עצמי
והתגברתי על זה.

00:44:47:08 00:44:44:00
עזרתי להם בזה הרבה.

00:44:50:12 00:44:48:12
האמת שאני גאה בעצמי על כך,

00:44:55:07 00:44:50:19
שסחבתי את זה על הראש בילדותי.

00:45:01:00 00:44:56:01
אף שאחרים ראו אותי,
עדיין עשיתי את העבודה הזאת.

00:45:02:15 00:45:01:04
אני לא אשכח את זה לעולם.

00:45:07:21 00:45:02:20
בשבת הקודמת סיפרתי
את זה למשפחתי.

00:45:14:04 00:45:08:24
כשהילדים ראו אותך סוּחבת דברים
על הראש הם היו צוחקים עלייך?

00:45:16:07 00:45:14:08
לא, הם לא היו
צוחקים עליי.

00:45:17:13 00:45:16:11
זאת הייתה הרגשה אישית שלך?

00:45:18:03 00:45:17:15
כן.

00:45:18:21 00:45:18:05
אוקיי,

00:45:29:23 00:45:27:00
את זוכרת עוד דברים
מבית הספר?

00:45:31:12 00:45:30:02
מבית הספר היסודי?

00:45:32:01 00:45:31:13
כן.

00:45:37:00 00:45:34:01
כמה שנים למדת
בבית הספר היסודי?

00:45:38:06 00:45:37:02
שש שנים.

00:45:40:05 00:45:38:10
למדת עד כיתה ו'?

00:45:41:11 00:45:40:11
כן.

00:45:42:05 00:45:41:17
אוקיי.

00:45:50:22 00:45:42:16
כשהתבגרת היית צריכה
שילוו אותך? הרי את בחורה.

00:45:57:12 00:45:50:24
לא היה צריך ללוות אותי
מפני שאני בחורה,

00:46:01:18 00:45:58:15
מכיוון שראשית
לא היו הרבה אנשים שהציקו,

00:46:11:03 00:46:02:17
ושנית כל התלמידים יצאו מבית הספר
באותה שעה והייתה הרבה תנועה בעיר.

00:46:13:22 00:46:11:11
לא היה משהו שהפחיד אותי במיוחד.
הדבר היחידי שהיה מפחיד אותי,

00:46:18:07 00:46:14:00
בעיר הסתובב אדם לוקה בנפשו.
הייתי מפחדת ממנו.

00:46:22:04 00:46:18:13
אם הייתי נתקלת בו,
הייתי עוברת את הכביש.

00:46:30:13 00:46:22:12
חוץ מזה לא נתקלתי
בשום מקרה, אף אחד לא הציק לי.

00:46:34:22 00:46:32:10
הייתם משלמים כסף לבית הספר?

00:46:35:15 00:46:35:02
כן.

00:46:42:07 00:46:36:00
מי היה משלם?
וכמה זה עלה לתלמיד אחד?

00:46:46:16 00:46:44:19
מי ששילם זה אבא שלי.

00:46:51:02 00:46:47:09
היו משלמים פעם בשנה,
התשלום היה עבור הכיסא.

00:46:56:23 00:46:51:16
שילמו 1.5 ביר. יכול להיות
שהסכום הזה נחשב אז גבוה.

00:47:14:01 00:46:57:22
התשלום היה עבור שנה שלמה,
זה נתן לנו את הזכות לשאול ספרים.

00:47:18:02 00:47:14:11
היינו חותמים עבור
השאלת הספרים,

00:47:20:21 00:47:18:12
ובסוף השנה היינו
מזדכים על הספרים.

00:47:26:07 00:47:20:24
אם הספר שלקחנו נקרע או הלך
לאיבוד, היינו צריכים לשלם עבורו.

00:47:29:15 00:47:26:18
זה התשלום היחידי שהיה.

00:47:31:01 00:47:29:21
לא היו לנו תשלומים
חודשיים נוספים.

00:47:33:14 00:47:31:03

האם היו מספיק ספרים
לכל התלמידים?

00:47:34:16 00:47:33:16
כן.

00:47:37:00 00:47:34:21
כל אחד מהתלמידים היה מקבל
את הספרים שהוא היה צריך?

00:47:37:18 00:47:37:05
כן.

00:47:39:09 00:47:38:00
האם היו שם ספריות?

00:47:41:12 00:47:39:11
ספריות, אני לא זוכרת שהיו.

00:47:43:19 00:47:41:23
היכן היו מאחסנים את הספרים?

00:47:45:09 00:47:44:01
לקחנו את הספרים איתנו.

00:47:49:21 00:47:45:20
כשהייתם מחזירים את הספרים
בסוף השנה, איך אחסנו אותם?

00:47:52:24 00:47:49:23
בטח היה להם מקום מיוחד
שאחסנו בו את הספרים.

00:47:58:12 00:47:53:05
לא חשבתי על זה אף פעם!

00:48:05:14 00:48:02:12
ממה אביך היה מתפרנס?

00:48:12:13 00:48:05:18
אבי היה מתפרנס מחקלאות.

00:48:16:13 00:48:14:00
הוא היה מעסיק
חקלאים נוספים.

00:48:23:18 00:48:17:07
אם הוא לא היה צריך לנסוע למקום אחר
בחורף, הם היו חורשים את האדמה.

00:48:31:13 00:48:24:19

גם אני ודודה שלי
היינו עוזרות להם.

00:48:33:24 00:48:31:16
להראות לך את התמונה שלה?

00:48:34:16 00:48:34:02
כן.

00:48:39:06 00:48:36:05
כפי שסיפרתי לך קודם,
לא היו בנים במשפחה שלנו.

00:48:41:18 00:48:39:12
בהתחלה נולדנו רק בנות.

00:48:49:13 00:48:41:24
בד"כ הבנים הולכים לעזור
לאביהם בעבודות חקלאות.

00:48:56:21 00:48:50:00
מכיוון שלא היו בנים, אני
ודודה שלי, ששמה אַסְמֶרו או דבורה,

00:49:00:04 00:48:56:24
אמא שלה נפטרה בגיל צעיר,
אבי, שהוא אחיה הגדול,

00:49:11:00 00:49:01:21
לא רצה שתגדל עם אמא חורגת
ולכן הביא אותה שתגור איתנו.

00:49:16:03 00:49:11:07
מאז שהיא הגיעה אלינו,
התייחסתי אליה כמו אחות גדולה.

00:49:24:23 00:49:17:06
אני הבכורה במשפחה, אבל כשהיא
באה היא הייתה לי כמו אחות גדולה.

00:49:31:23 00:49:26:05
אז בזמן שהיו חורשים את האדמה,
אני ודודה שלי היינו הולכות לעזור.

00:49:34:07 00:49:32:02
במה הייתן עוזרות להם?

00:49:40:19 00:49:34:10
היו חורשים בחורף ולכן האדמה

הייתה מלאה בבוץ אחרי שחרשו אותה.

00:49:51:00 00:49:42:24

אנחנו הלכנו אחריהן יחפות
ופירקנו את הגושים של הבוץ.

00:49:52:11 00:49:51:04

צריך להבין בחקלאות!

00:49:53:14 00:49:52:14

תסבירי, בבקשה.

00:49:59:17 00:49:53:16

מה זאת אומרת, הלכתן אחריהן
ופירקתן את הגושים של הבוץ?

00:50:05:11 00:50:00:10

כשהשור עובר עם המחרשה,
הוא חוצה את האדמה לשניים.

00:50:13:21 00:50:05:15

למשל, בעונה שזורעים טף
היו זקוקים להרבה כוח אדם.

00:50:22:02 00:50:14:01

לאחר שזורעים את הטף, אנחנו
עזרנו לכסות את האדמה החרושה בחזרה.

00:50:27:15 00:50:22:08

אם היו עשבים שוטים
היו עוקרים אותם מהמקום.

00:50:31:19 00:50:27:18

לאחר שהשור חורש את האדמה,
אתן הייתן מכסות את האדמה החרושה?

00:50:32:11 00:50:31:21

כן.

00:50:33:06 00:50:32:13

למה?

00:50:36:13 00:50:34:23

כדי להשביח את האדמה החרושה.

00:50:50:06 00:50:37:02

למשל, בזמן שחורשים את האדמה
דאגנו להוציא את העשבים השוטים,

00:50:54:20 00:50:50:11

ולאחר שזורעים היינו מכסות
באדמה נקייה ואוטמות חזק.

00:50:58:01 00:50:55:02
האדמה צריכה להיות מכוסה היטב
ואז יורד עליה גשם.

00:51:01:22 00:50:58:18
היינו עוזרות בזה.

00:51:04:08 00:51:02:11
זאת לא הייתה עבודה קלה.

00:51:10:01 00:51:04:14
מה את הכי זוכרת
מהעבודה הזאת?

00:51:12:17 00:51:10:17
אני זוכרת היטב
מה היה קורה לנו ברגליים.

00:51:18:21 00:51:12:21
היינו עוזרות להם יחפות
והרבה פעמים נחתכנו מהאבנים.

00:51:23:12 00:51:19:00
הרגשתי שנחתכנו מסכין.

00:51:28:18 00:51:24:11
לאחר העבודה היינו צריכות
לחזור ברגל מרחק של שעתיים.

00:51:29:23 00:51:28:21
לאן הייתן צריכות לחזור?

00:51:32:16 00:51:30:09
מהשדה שחרשנו לביתנו
המרחק היה גדול.

00:51:34:24 00:51:32:22
זה היה רחוק עד כדי כך?

00:51:35:19 00:51:35:02
כן, המרחק היה גדול.

00:51:43:00 00:51:35:22
היו לנו שדות קרובים
והיו שדות רחוקים יותר,

00:51:45:24 00:51:43:05

אני מדברת עכשיו
על השדות הרחוקים יותר.

00:51:49:24 00:51:46:03
בשדות הרחוקים האדמה
הייתה מלאה באבנים.

00:51:59:09 00:51:50:06
לכן כשכיסינו את האדמה החרושה
יחפות, הרגליים היו נחתכות.

00:52:04:14 00:51:59:20
לאחר שסיימנו את העבודה
היינו שוטפות את הרגליים,

00:52:09:00 00:52:05:12
נועלות נעליים וחוזרות הבית.
את הסיפורים האלה אני לא שוכחת,

00:52:13:22 00:52:09:07
למדנו מזה הרבה. יכול להיות לנו
יותר קל לו היינו יושבות בבית

00:52:20:24 00:52:14:21
ונתנות להם לעבוד את האדמה,

00:52:24:02 00:52:21:01
ואז לא היינו מעריכות
את המאמצים שהם עשו,

00:52:28:15 00:52:24:08
אבל מפני שחווינו את הקושי
בעבודה בעצמנו, הבנו אותם היטב.

00:52:38:03 00:52:28:21
כשהלכתן לעזור בשדה,
כמה זמן בליתן שם מדי יום?

00:52:47:00 00:52:39:00
אילו הכנות עשיתן לקראת העבודה?
איך היה נראה היום שלכן?

00:52:47:21 00:52:47:03
האם הבנת את השאלות שלי?

00:52:48:16 00:52:48:00
כן, הבנתי.

00:52:51:19 00:52:50:01
זה היה מרחק

הליכה גדול.

00:53:03:02 00:52:51:21
לכן היינו מצטיידות במטריה אתיופית
שנקראת גָּסָה, היא עשויה מעשבים.

00:53:08:11 00:53:03:10
בנוסף היינו לוקחות אוכל, כיוון
שהיינו יוצאות בבוקר וחוזרות בערב.

00:53:14:00 00:53:11:06
אלו שני הדברים העיקריים
שלקחנו איתנו.

00:53:22:16 00:53:14:05
חוץ מזה יש את ציוד החרישה,
סחבנו את מה שיכולנו איתנו,

00:53:29:16 00:53:23:01
למשל הכלי שנקרא ג'ירף.
אלו הדברים המוכרים.

00:53:32:19 00:53:29:18
איזה ציוד חרישה
הייתן סוחבות?

00:53:39:00 00:53:32:21
היינו סוחבות ג'ירף
וקמבר, שהיה כבד מאוד.

00:53:43:03 00:53:39:03
היינו לוקחים את זה
במידת הצורך.

00:53:48:08 00:53:46:05
לרוב לקחנו איתנו ג'ירף.

00:53:50:16 00:53:48:24
ומה אבא שלך היה סוחב?

00:53:58:14 00:53:51:13
אבא שלי היה לוקח
איתו כלי שנקרא קֶרֶף.

00:54:00:08 00:53:58:17
מה זה קֶרֶף?

00:54:04:02 00:54:00:12
קֶרֶף זה הכלי שמתחבר למחרשה.

00:54:08:18 00:54:04:07
הוא היה מחזיר את זה הביתה
כדי שלא יגנבו לו את זה.

00:54:17:22 00:54:08:20
היחסים שלנו עם השכנים הנוצרים
היו טובים, לרוב הוא השאיר אצלם.

00:54:26:04 00:54:18:00
אם המרחק היה גדול, הוא היה משאיר
את הכלי אצלם, זה עזר לנו מאוד.

00:54:34:13 00:54:26:13
אם לא היה רחוק, הוא היה
מחזיר את הציוד הביתה.

00:54:42:03 00:54:34:24
יש לך חוויות מיוחדות מהדרך
שהייתן עושות לשדה במשך שעותיים?

00:54:47:19 00:54:42:24
בדרך היה נהר שהיינו
חוצות, הנהר נקרא דְמָאֲזִי.

00:54:50:23 00:54:48:00
ביום רגיל היינו
חוצות את הנהר,

00:54:55:01 00:54:51:07
בימים שעמד לרדת גשם

00:54:57:16 00:54:55:06
והנהר התמלא, היינו צריכים
לחצות את הנהר

00:55:00:00 00:54:57:17
דרך הגשר, וזה האריך
לנו את הדרך.

00:55:07:24 00:55:01:18
לכן כל הזמן קיוויתי שלא
ירד גשם עד שנחצה את הנהר.

00:55:17:02 00:55:08:06
אם הנהר מתמלא נגרם לנו נזק לרגליים
והיה קשה לחשוב על הליכה של שעותיים.

00:55:23:00 00:55:17:23
זה מה שהטריד אותי בעיקר,
בנוסף אני לא אוהבת ים ונהרות.

00:55:28:04 00:55:23:24
זה מה שאני זוכרת היטב
מהדרך שהיינו עושים לשדה.

00:55:41:04 00:55:29:20
בזמן שעבדתם בשדה,
מתי הייתם לוקחים הפסקות אוכל?

00:55:50:04 00:55:41:15
אם את מתכוונת בשדה,
כן, היינו עושים הפסקות.

00:55:53:03 00:55:50:06
למשל, אם היינו מתחילים
לעבוד ב—9:00 בבוקר,

00:55:58:12 00:55:53:07
היינו עושים הפסקה
בשעה 14:00 בערך.

00:56:02:15 00:55:58:16
בהפסקה כולם צריכים
לנוח, כולל השוורים.

00:56:07:23 00:56:03:20
משחררים אותם
לשדות שיאכלו.

00:56:13:13 00:56:08:05
וגם אנחנו יושבים
לאכול, בדרך כלל על האדמה.

00:56:17:18 00:56:15:04
הייתם לוקחים
איתכם אוכל לשדה?

00:56:19:07 00:56:17:21
כן, היינו לוקחים אוכל.

00:56:24:18 00:56:20:01
אוכל כן, אבל אני לא זוכרת
שהיינו לוקחים מים.

00:56:30:11 00:56:25:17
לגבי האוכל, לקחנו איתנו
אינג'רה, זה לא מתקלקל.

00:56:37:20 00:56:32:15
איך היום שלכם המשיך

אחרי הפסקת האוכל?

00:56:46:06 00:56:38:12

אחרי ההפסקה חזרנו לעבוד
בערך עד השעה 17:00,

00:56:55:06 00:56:49:08

ולאחר מכן היינו חוזרים הביתה
ואמי הייתה מחכה לנו בבית.

00:56:57:20 00:56:55:09

בשביל דודה שלי,
אמי היא גיסתה,

00:57:02:12 00:56:58:07

אבל היה ביניהן
יחס של אמא ובת.

00:57:04:14 00:57:02:16

היא אחות של אמא שלך?

00:57:09:12 00:57:04:19

היא אחות של בעלה,
כלומר אחות של אבא שלי.

00:57:11:17 00:57:10:06

היא אחות של בעלה?

00:57:17:00 00:57:11:20

כן, עבור אמי,
דודה שלי היא אחות של בעלה.

00:57:24:09 00:57:17:12

כן, עבור דודה שלי
אמי היא גיסתה.

00:57:29:00 00:57:25:24

הקרבה ביניהן באמהרית
נקרא אייאט.

00:57:40:05 00:57:32:07

האם בחופשים הייתן
עובדות בשדות?

00:57:42:17 00:57:40:16

איזה חופשים?

00:57:44:13 00:57:42:20

בחופשים מבית הספר.

00:57:49:05 00:57:44:16
כן, ב-30 באוגוסט
בית הספר היה נסגר,

00:57:54:24 00:57:50:06
ובחודשים ספטמבר ואוקטובר
היינו בחופש מהלימודים,

00:58:00:16 00:57:55:05
לכן בחופשים היינו
עובדים עם אבי.

00:58:04:23 00:58:01:00
בימי ראשון לא עובדים,
לכן בחופש...

00:58:07:05 00:58:05:01
בימי שבת הייתם עובדים?

00:58:12:00 00:58:07:12
בימי ראשון לא היינו עובדים
בשדה וגם לא היה בית ספר.

00:58:14:23 00:58:12:04
בימי שבת לא היינו
עובדים בשום מקום.

00:58:22:12 00:58:17:06
לעומת זאת, בימי ראשון אמנם לא
עבדנו בשדה, אבל עשינו עבודות בית.

00:58:29:02 00:58:23:00
עבודות שעשינו יחד עם הדודים
ובני הדודים שלי.

00:58:31:12 00:58:29:10
למדנו כל מיני מקצועות,

00:58:36:00 00:58:31:15
למשל, סריגה.
היינו תופרות שמלות.

00:58:38:00 00:58:36:05
מי לימד אתכם לתפור שמלות?

00:58:40:17 00:58:38:14
אני למדתי מאמא שלי.

00:58:48:17 00:58:42:13
אמי היה הייתה תופרת שמלות

לתושבים הנוצרים בסביבה.

00:58:53:23 00:58:48:19
הרבה פעמים היו לה הרבה שמלות
לתפור והיא לא הספיקה הכול.

00:58:56:16 00:58:54:01
היו באים לשאול אותה
אם השמלות מוכנות,

00:58:59:10 00:58:56:17
היא לא הייתה מרגישה
בנוח להגיד להם שלא,

00:59:02:12 00:58:59:13
ולכן פעם אחת ביקשתי ממנה
שתראה לי איך לתפור,

00:59:03:18 00:59:02:14
והיא הראתה לי איך תופרים.
מאז אני יודעת.

00:59:06:17 00:59:05:06
זאת אמא שלי.

00:59:09:12 00:59:06:24
לאמא שלי קוראים אֶמוֹהִי דְקָטָה.

00:59:11:18 00:59:10:04
תגביהי את התמונה בבקשה.

00:59:25:05 00:59:14:19
ראיתי אותה תופרת הרבה שמלות,
והיא לא הספיקה לתפור את כל השמלות,

00:59:31:13 00:59:25:08
והיו אנשים שבאו אליה בטענות.
ואני הייתי מרחמת עליה,

00:59:36:07 00:59:31:15
ואז החלטתי ללמוד.

00:59:38:23 00:59:36:12
זה פשוט.

00:59:46:00 00:59:40:12
ניסיתי כמה פעמים
עד שהבנתי איך תופרים.

00:59:49:18 00:59:46:15

גם דודה שלי התחילה
ללמוד איתי ביחד.

00:59:53:13 00:59:49:23
בתמורה לעזרה, אמי הייתה נותנת
לנו את הכסף ששילמו לה.

00:59:56:03 00:59:53:17
לא היה לנו הרבה מה לעשות עם הכסף,
לא היה בנק כדי לחסוך,

00:59:58:02 00:59:56:06
או קולנוע ללכת לבלות בו,
חיכינו עד שבית הספר יפתח.

01:00:04:22 00:59:59:00
בית הספר היה נפתח
ב-18 באוקטובר,

01:00:13:04 01:00:05:01
אז בתאריך שנפתח בית הספר
היינו קונים ציוד לבית הספר,

01:00:19:09 01:00:13:24
או ביגוד והנעלה בשביל עצמנו
בשביל זה היינו חוסכות את הכסף.

01:00:24:24 01:00:20:12
מצד אחד הרווחנו ידע בתפירה,

01:00:33:13 01:00:25:07
מצד שני הרווחנו כסף על העבודה שלנו
ובכסף שהרווחנו קנינו דברים לעצמנו.

01:00:41:13 01:00:33:16
כמה הייתן מרוויחות
עבור שמלה אחת?

01:00:44:10 01:00:42:24
זה תלוי במורכבות העבודה.

01:00:48:04 01:00:44:17
היו כאלה שרצו
תפירה רחבה,

01:00:51:10 01:00:48:09
והיו כאלה שרצו כל מיני
קישוטים על השמלה,

01:00:53:12 01:00:51:19

זה תלוי בעבודה
וכמה הם ישלמו עבורה.

01:00:59:23 01:00:54:16
אבל המחיר הגבוה שגבינו
היה בערך 5 ביר.

01:01:02:16 01:01:00:08
המחיר הכי נמוך
בערך ביר וחצי.

01:01:08:22 01:01:03:24
כמה זמן לוקח
לתפור שמלה אחת?

01:01:15:12 01:01:11:11
אם העבודה הייתה פשוטה,
אני הייתי עושה את מהר.

01:01:23:00 01:01:15:15
בלי להחמיא לעצמי,
הייתי מסיימת את זה ביומיים.

01:01:28:08 01:01:24:06
אבל היה בית ספר, אז לא הייתי
מצליחה לסיים את זה ביומיים.

01:01:32:18 01:01:28:12
רק בימי ראשון
הייתי עובדת כל היום.

01:01:38:08 01:01:33:11
אני מעריכה שתוך יומיים
הייתי מסיימת שמלה אחת.

01:01:41:05 01:01:39:18
זה מאוד מהר!

01:01:43:09 01:01:41:07
היינו גובים על זה
ביר וחצי.

01:01:46:08 01:01:44:16
זה הספק טוב,
לתפור שמלה ביומיים.

01:01:47:08 01:01:46:12
כן, זה הספק טוב.

01:01:56:04 01:01:51:23

בואי נעבור לעיר גונדר,
אחרי שסיימת כיתה ו' ביסודי.

01:01:59:21 01:01:57:14
אחרי שסיימת כיתה ו' בבית הספר
היסודי, היכן עברת ללמוד?

01:02:04:21 01:02:00:01
אחרי שסיימתי כיתה ו' לא עברתי
לגונדר, נשארתי בעיר אזזו.

01:02:16:24 01:02:05:03
בעיר אזזו היה בית ספר
כמו חטיבת ביניים פה בארץ.

01:02:26:00 01:02:17:22
גם בית הספר הזה היה מאוד רחוק
מהבית שלנו וגם מהשדה שלנו.

01:02:33:01 01:02:27:08
כשעתיים הליכה הלוך וחזור,
המרחק היה מאוד גדול.

01:02:40:12 01:02:34:03
היינו חוצים את נהר
דמאזיי, שהזכרתי קודם.

01:02:47:09 01:02:42:04
הדרך הזו הייתה יותר מפחידה,
במיוחד אם הולכים לבד.

01:02:49:20 01:02:47:12
בדרך היה מבוך
שהיינו צריכים לעבור.

01:02:51:06 01:02:49:22
בתוך הנהר?

01:02:55:07 01:02:51:08
כן, זה היה קצת לפני שמגיעים
לנהר, זה היה די מפחיד!

01:02:58:22 01:02:56:17
מה את מתכוונת מפחיד,
עד כמה זה היה מפחיד?

01:03:07:22 01:02:58:23
כמו ששאלת, האם בתור בחורה
לא מלחיץ ללכת לבד כשעתיים,

01:03:12:22 01:03:08:03
בתור בחורה את לא יכולה
לדעת מה יכול לקרות לך.

01:03:20:13 01:03:13:02
אותו המבוך היה מיוער וחשוך,
לכן היה מפחיד לעבור שם לבד.

01:03:27:24 01:03:20:23
בכל מקרה אני ובני דודים שלי
היינו הולכים יחד כל הזמן.

01:03:39:20 01:03:28:09
מה היה מפחיד?
וממה הבנות היו צריכות להיזהר?

01:03:47:10 01:03:40:01
דבר ראשון, יכלו לבצע
אונס במבוך הזה.

01:03:53:04 01:03:47:14
כפי שסיפרתי, הייתה מתיחות
דתית בין ביתא ישראל לנוצרים,

01:03:55:22 01:03:53:07
מכיוון שהיו מפיצים עלינו כל מיני
שמועות, שאנחנו קניבלים וכו'...

01:04:02:14 01:03:56:03
לכן לא סמכנו עליהם במאה אחוז.
תמיד חששנו להימצא לבד באותו אזור.

01:04:10:12 01:04:02:17
הם יכלו לריב אתנו
בגלל כל מיני שמועות.

01:04:15:15 01:04:10:15
לרוב היינו הולכים
2-3 אנשים יחד.

01:04:21:22 01:04:15:22
בית הספר היה רחוק,
הלכנו עם אוכל,

01:04:24:01 01:04:22:00
היינו שוהים שם כל היום.

01:04:30:00 01:04:25:01
למרות שבית הספר היה רחוק
מאזור המגורים שלנו,

01:04:37:22 01:04:30:07
כאשר המשפחה שלי, דודים שלי
ואבי, היו עובדים עם ברזל,

01:04:47:13 01:04:38:05
היו שומעים את זה עד בית הספר.
כנראה בגלל כיוון הרוח.

01:04:52:21 01:04:47:16
היינו שומעים את הרעש היטב
בעיקר בהפסקות, כשישבנו בחוץ.

01:04:58:00 01:04:53:00
אני הייתי מאזינה
לרעש הזה תמיד.

01:05:02:11 01:04:58:12
הרגשתי עם עצמי רע,
הייתי חושבת מה יגידו על הרעש.

01:05:06:07 01:05:02:13
בגלל זה הייתי מתוחה.

01:05:13:02 01:05:07:13
אמנם יצאתי להפסקה, אבל בתוכי
הרגשתי לא בנוח כששמעתי את הרעש.

01:05:19:08 01:05:13:13
היו כאלה ששמעו את הרעש
והיו מרכלים עלינו.

01:05:24:13 01:05:19:17
אני הייתי מעמידה פנים
שלא שמעתי כלום.

01:05:30:16 01:05:25:22
אני לא שוכחת
את זה עד היום.

01:05:35:04 01:05:31:10
למרות שלא פגעו בי פיזית,
זה תמיד נמצא בראש שלי.

01:05:38:18 01:05:37:08
כן, זה לא קל!

01:05:52:12 01:05:42:18
את זוכרת מקרה מיוחד
שפגעו בכם או בבנות?

01:05:56:20 01:05:53:23

אני לא זוכרת בנות
שנפגעו פיזית.

01:06:09:01 01:05:59:07

כשהייתם עושים את הדרך לבית הספר
במשך שעותיים, נתקלתם בחיות מסוכנות?

01:06:17:13 01:06:09:14

לא היו חיות מסוכנות באזור וגם
בית הספר היה במרכז העיר ליד מחנה,

01:06:21:18 01:06:18:15

לכן לא היה חשש
להיתקל בחיות טרף.

01:06:23:03 01:06:21:21

המחנה היה בסיס צבאי?

01:06:23:23 01:06:23:05

כן.

01:06:27:19 01:06:24:08

מה הייתם רואים בבסיס הצבאי?

01:06:32:17 01:06:27:21

למרות שהבסיס היה קצת רחוק,
היינו רואים חיילים.

01:06:38:09 01:06:32:19

אני אישית הייתי נלחצת מהם.
אפילו המילה "משטרה" מפחידה אותי.

01:06:46:00 01:06:38:22

בכל זאת אני חשבת שהם
שם כדי לשמור עלינו,

01:06:51:03 01:06:47:10

לכן לא היה באמת ממה לחשוש.

01:06:56:19 01:06:53:00

האם הבסיס נועד לאימון חיילים?

01:07:00:08 01:06:59:08

כן, זה בסיס צבאי.

01:07:02:22 01:07:01:14

החיילים התאמנו שם?

01:07:04:24 01:07:02:24
כן, חיו שם חיילים.

01:07:07:21 01:07:05:00
הם היו רק מתאמנים בבסיס
או שהם חיו שם?

01:07:12:10 01:07:07:24
הם חיו שם וגם התאמנו.

01:07:16:12 01:07:13:00
החיילים גרו במחנה
עם המשפחות שלהם.

01:07:21:16 01:07:18:06
איך הייתם לומדים בצורה עצמאית?

01:07:30:10 01:07:22:16
באזור שחינו בו היינו
קהילה קטנה של ביתא ישראל,

01:07:37:21 01:07:31:11
לכן אני ובני דודים שלי
למדנו ביחד.

01:07:42:02 01:07:38:06
באותם ימים לא היה חשמל.

01:07:47:00 01:07:42:18
היינו משתמשים ב-קורז או פנוס
(סוגי תאורה) כדי להאיר את המקום.

01:07:53:13 01:07:47:16
לא תמיד התאפשר לנו
להשתמש בכלי התאורה,

01:07:56:07 01:07:53:20
לכן היינו לומדים לאור הירח.

01:08:00:08 01:07:56:11
כשהיה ירח לא היינו
הולכים לישון,

01:08:08:18 01:08:00:15
היינו מתאספים אצלנו או אצל הדודים
שלי ולומדים יחד לאור הירח.

01:08:17:11 01:08:09:12
היה לנו "גלבה", זה הקש
שנשאר לאחר שמוציאים את היבול.

01:08:20:05 01:08:17:16
היינו אוספים את זה
ועושים ערמות של קש,

01:08:23:10 01:08:20:07
ואז מגדרים את הקש
כדי שהבקר לא יאכל את זה.

01:08:26:20 01:08:23:13
אנחנו היינו נכנסים
לאזור המגודר.

01:08:30:19 01:08:27:00
זה הגן עלינו מפני הקור
ומפני חיות טרף.

01:08:32:20 01:08:30:22
היינו יושבים שם
ולומדים יחד!

01:08:35:21 01:08:33:13
אם תחשבי על זה לרגע,

01:08:42:01 01:08:36:00
הירח מאיר מהשמיים ומאפשר
לנו לקרוא ולכתוב במחברת.

01:08:50:02 01:08:42:21
זו מתנה שקיבלנו מאלוהים
כדי שנוכל ללמוד ולהתפתח.

01:08:56:15 01:08:50:04
ככה אני חושבת, היום אפילו
עם משקפיים אני מתקשה לראות.

01:09:00:22 01:08:57:09
היה לנו רצון עז ללמוד!

01:09:06:24 01:09:01:07
האם ההורים שלכם היו
תומכים בכם כשלמדתם לבד?

01:09:10:02 01:09:07:01
או שהגבילו אתכם בזמנים?

01:09:13:00 01:09:10:10
כן, ההורים תמיד
דאגו ותמכו שנלמד.

01:09:20:20 01:09:13:03
היה חשוב להם שנתפתח, שלא נהיה
פחות טובים מהחברים שלנו.

01:09:25:08 01:09:21:07
שלא יחסר לנו ציוד לימודי.
הם היו דואגים לנו,

01:09:32:16 01:09:25:15
הם האמינו בהשכלה,
הם הבינו את החשיבות,

01:09:35:07 01:09:32:23
לכן דאגו שנלמד!

01:09:43:20 01:09:37:01
בימים שהייתם לומדים בחוץ,
מה הם חשבו על זה?

01:09:47:00 01:09:45:00
הם מאוד התגאו בנו!

01:09:53:15 01:09:47:01
בימים שלמדנו בחוץ, היינו מודיעים
להם שאנחנו לומדים למבחן

01:10:04:00 01:09:53:19
והיו פעמים שהציעו לנו להשתמש בסוגי
התאורה שלהם כדי שנלמד בתוך הבית.

01:10:13:12 01:10:04:05
מבחינתנו רצינו לחסוך להם כסף וגם
רצינו ללמוד יחד מבלי להפריע להם.

01:10:20:07 01:10:13:20
אם הם היו באים אלינו הביתה
או אם הייתי הולכת אליהם הביתה,

01:10:26:11 01:10:20:17
בבתים שלנו לא היו חדרים,
כל הבית הוא חלל אחד.

01:10:30:17 01:10:26:15
כל המשפחה יושבת בחלל הזה,
לכן זה היה בלתי אפשרי ללמוד בבתים.

01:10:36:08 01:10:30:20
לכן הברירה שהייתה לנו היא למצוא
מקום חלופי שנוכל ללמוד בו יחד.

01:10:46:01 01:10:36:12
לכן היינו לומדים מחוץ לבית
וההורים שלנו היו תומכים בכך,

01:10:50:22 01:10:46:14
ועל כל הדברים האלה אני
מעריכה ומוקירה את ההורים שלנו.

01:10:53:19 01:10:51:02
אני תוהה ומנסה להבין,

01:10:56:08 01:10:53:22
כיצד ילדה בגילך הספיקה לעשות
כל כך הרבה דברים במקביל?

01:11:01:22 01:10:56:11
למשל: ללמוד, לעבוד בשדה, בסריגה
ללכת כל יום כשעתיים לבית ספר וכו'.

01:11:07:08 01:11:02:01
איך הייתה לך פניות ללמוד?
האם זה לא השפיע עליך?

01:11:14:03 01:11:07:18
כל הדברים שעשית דורשים מאמצים
גדולים, איך התמודדת עם כל זה?

01:11:24:00 01:11:15:20
לגבי עבודות הבית, בהכנת האוכל
ובישולים לא הייתי עוזרת,

01:11:25:22 01:11:24:06
אמא שלי הייתה עושה הכול.

01:11:32:10 01:11:26:18
לגבי תפירת שמלות,
זה משהו שאנחנו רצינו ללמוד.

01:11:36:22 01:11:32:14
רצינו לחסוך את הכסף שנקבל מהעבודה
הזו ואז לעזור להורים בהוצאות.

01:11:40:04 01:11:37:17
לגבי העבודות בשדה,
העבודות היו בחורף,

01:11:42:08 01:11:40:05
לכן זה לא היה מתנגש
עם בית הספר.

01:11:45:19 01:11:42:12
הלימודים בבית הספר היו
מתחילים באמצע חודש ינואר,

01:11:49:17 01:11:45:21
והעבודות בשדה נעשו באוקטובר
ונובמבר, תחילת החורף באתיופיה.

01:11:52:18 01:11:50:05
לרוב לא היו התנגשויות
בין כל הדברים.

01:11:54:15 01:11:53:00
מה המסקנה?

01:11:57:20 01:11:54:22
המסקנה היא ששום דבר לא קשה.

01:11:59:21 01:11:58:00
אנחנו צריכים לרצות מספיק.

01:12:06:13 01:11:59:24
אם נרצה מספיק, נדע
לתכנן את הל"ז שלנו,

01:12:12:20 01:12:06:14
וגם לתת סדרי עדיפויות
לדברים חשובים.

01:12:19:01 01:12:13:01
למשל, אם היה משהו חשוב ללמוד,
הייתי לומדת ורק אז מתחילה לעבוד.

01:12:21:14 01:12:19:04
הרשו לך לעשות מה שאת רוצה?

01:12:25:00 01:12:22:15
כן, המשפחה שלי הרשתה לי.

01:12:32:21 01:12:28:13
אחרי שסיימת שנתיים
בחיבת הביניים, לאן המשכת?

01:12:37:01 01:12:33:14
לאחר שסיימתי חטיבת ביניים,

01:12:51:12 01:12:39:01
הלכנו ללמוד שלוש שנים בגונדר,
בתיכון שנקרא "פאסיל לְדֵס".

01:12:56:00 01:12:53:00
כמה התיכון רחוק מהעיר אזזו?

01:12:59:07 01:12:56:12
המרחק היה גדול,
אי אפשר היה ללכת ברגל.

01:13:07:19 01:12:59:12
היינו צריכים לנסוע באוטובוס,
אם אני לא טועה, המרחק היה כ-9 ק"מ.

01:13:14:08 01:13:07:24
כשלמדתי בתיכון
לא חזרתי מדי יום הביתה,

01:13:20:01 01:13:14:09
אלא עברתי לגור שם
עם דודים שלי מצד אמי.

01:13:30:18 01:13:23:04
קראו לה יישאמו זרובבל, לאמא שלה
קראו אדיס נאדאו, היא דודה של אמי.

01:13:38:13 01:13:31:00
גרתי אצלם, במקרה יצא שבעלה
גם קרוב משפחה של אמי.

01:13:41:19 01:13:38:16
הם היו משפחה אוהבת ותומכת.

01:13:52:18 01:13:42:12
אבא שלי לקח אותי למשפחה הזו,
הוא היה עושה הרבה דברים עבורנו.

01:14:07:00 01:13:53:12
למשפחה הזו היו חדרים שהשכירו
אבא שלי ביקש מהם להשכיר לי חדר,

01:14:10:05 01:14:07:02
כדי שאוכל לגור שם
עד שאסיים את לימודיי.

01:14:16:13 01:14:10:07
מכיוון שהם היו קרובי משפחה
מצד אמי, הם הסכימו לזה בשמחה.

01:14:28:22 01:14:16:21
הם השכירו לי דירת חדר יחד עם
בן דוד שלי מצד אבי שלמד שם.

01:14:34:06 01:14:29:02
היינו מבשלים לעצמנו,
ודואגים לעצמנו.

01:14:40:00 01:14:34:16
לאותה המשפחה הייתה משרתת
שהיא קרובת משפחה של אמי,

01:14:48:17 01:14:40:04
הרבה פעמים היא
דאגה לנו לאוכל.

01:14:55:05 01:14:49:14
גם בתקופה הזו חייתי
בסביבה של קרובי משפחה.

01:14:59:03 01:14:55:09
לא היו פחדים שיקרה לי
משהו מעצם היותי בחורה.

01:15:03:13 01:15:01:04
היה לי מזל!

01:15:07:05 01:15:04:00
אמרת שאביך יזם
את המעבר שלך לגונדר.

01:15:16:01 01:15:07:07
מה היו ההרגשות
והמחשבות שלך לגבי המעבר?

01:15:23:19 01:15:16:18
זו הייתה הפעם הראשונה שעזבתי
את הבית של ההורים שלי.

01:15:29:13 01:15:24:22
בהתחלה היה לי קשה
לעזוב את אמא שלי.

01:15:35:15 01:15:30:12
באותו זמן דודה שלי שגרה
איתנו לא הייתה בבית.

01:15:39:11 01:15:36:09
הבנתי שאני מתרחקת
מהמשפחה שלי.

01:15:44:21 01:15:39:18
מצד שני התחלתי את הלימודים
ועליי להמשיך אותם.

01:15:51:24 01:15:45:00

התחלתי לחשוב
ולשקול את הדברים

01:15:57:03 01:15:52:07

אבי תמך בי ואף עשה
מאמצים רבים כדי שאלך ללמוד.

01:16:06:01 01:15:57:06

הוא פנה לאנשים שלא קרובים אליו
כדי לדאוג לי למקום מגורים.

01:16:12:00 01:16:06:17

למרות המרחק מאמי,
הייתי חוזרת הביתה כל יום שישי.

01:16:17:24 01:16:12:07

לכן החלטתי שעליי להיות חזקה
ולהמשיך, זה לא היה לי קל.

01:16:22:09 01:16:18:11

לגבי הלימודים עצמם,
למדנו לפי שיטת "שיפּט".

01:16:29:17 01:16:22:23

האם היית היחידה
במשפחה שהלכה ללמוד.

01:16:37:24 01:16:30:07

אם כן, האם האחים שלך
לא קינאו בך על כך?

01:16:43:02 01:16:39:00

כל המשפחה שלי
הלכה ללמוד.

01:16:49:14 01:16:43:12

באותו זמן אחותי הקטנה
כבר עלתה לישראל.

01:16:59:12 01:16:50:02

היא עלתה לארץ כשהייתה בת 12,
הייתה בין כיתה ה' לכיתה ו',

01:17:04:04 01:17:00:00

ואחות מתחתיה עדיין
הייתה בכיתה ה',

01:17:07:00 01:17:04:08

בכל מקרה הן למדו וחיו בבית!

01:17:09:02 01:17:07:15
כולם למדו באותה תקופה?

01:17:09:20 01:17:09:04
כן.

01:17:14:24 01:17:10:24
לאחר שעברתי לגונדר
התחלנו את הלימודים.

01:17:17:14 01:17:15:05
למדנו בשיטה
שנקראת "שיפֿט".

01:17:23:07 01:17:17:18
אם בשבוע מסוים למדנו בשעות הבוקר,
בשבוע שאחריו למדנו בשעות הצהריים.

01:17:29:14 01:17:23:24
לאחר שבוע, בימי שישי,
הייתי חוזרת הביתה לאמי.

01:17:34:13 01:17:29:19
לפי שיטת השיפֿט אם למדת בבוקר
מה היית עושה אחרי הצהריים?

01:17:39:11 01:17:34:20
אחרי הצהריים
הייתי עושה שיעורי בית,

01:17:48:01 01:17:39:18
וגם מכינה אוכל, אם הייתי רואה
שמבשלים הייתי מצטרפת ומבשלת.

01:17:52:01 01:17:49:17
היית מבשלת לעצמך
או למשפחה שגרת אצלם?

01:17:53:15 01:17:52:12
בישלתי לעצמי.

01:17:57:08 01:17:54:01
לאותה המשפחה הייתה
עוזרת בית שבישלה להם.

01:18:01:05 01:17:57:12
אני והבן דוד שלי
בישלנו לעצמנו.

01:18:05:23 01:18:02:10
מי היה קונה
לך מצרכים לבישול?

01:18:07:00 01:18:06:02
מה שאלת?

01:18:10:12 01:18:07:06
מי היה קונה לך מצרכים?

01:18:16:21 01:18:10:15
ההורים שלי.
עדיין הייתי בחזקת ההורים.

01:18:21:03 01:18:17:01
כשהייתי חוזרת לגונדר
הייתי לוקחת איתי קמח טף,

01:18:28:03 01:18:22:02
וההורים היו נותנים לי כסף והייתי
קונה תבלינים ועוד מצרכים נוספים.

01:18:37:01 01:18:32:00
בתקופה הזו האם היילה קלאסי
עדיין היה בשלטון?

01:18:42:04 01:18:37:21
היילה קלאסי ירד מהשלטון
ואז מפלגת דרך עלו לשלטון.

01:18:46:19 01:18:42:08
מתי הדרג עלו לשלטון?
האם זה קרה בזמן המעבר?

01:18:55:08 01:18:50:03
הם עלו לשלטון
אחרי שעברתי.

01:18:58:02 01:18:55:20
אחרי שעברת לגונדר?

01:18:59:03 01:18:58:05
כן.

01:19:01:24 01:18:59:07
באותו זמן.

01:19:06:15 01:19:02:14
מה היה הלך הרוח ברחובות

כשהשלטון התחלף?

01:19:12:08 01:19:06:24

האם הרגשתם את המהפכה
והשינוי בסביבה הקרובה?

01:19:20:00 01:19:12:22

כשהשלטון התחלף, גם אנחנו
הרגשנו את השינוי שקרה.

01:19:28:10 01:19:23:16

כשחיייתי בגונדר המהפכה
עדיין לא הורגשה.

01:19:34:00 01:19:28:15

אני באופן אישי
לא הרגשתי את השינוי.

01:19:45:18 01:19:37:12

באותו זמן עניינו אותי
רק הלימודים ולא פוליטיקה,

01:19:47:13 01:19:46:00

לכן לא התעסקתי בזה.

01:19:51:22 01:19:47:17

האם הרגשת את המהפכה ברחובות?

01:20:01:01 01:19:54:23

האמת שבטבע שלי
אני לא מתחברת מהר לאנשים.

01:20:08:09 01:20:02:02

היה לוקח לי הרבה זמן
להיפתח ולשוחח עם בן אדם.

01:20:11:19 01:20:09:00

אני כזאת בטבע שלי!

01:20:19:09 01:20:11:24

המשפחה שגרתי אצלם
לא היו מדברים על פוליטיקה,

01:20:21:24 01:20:19:15

אבל לפי מה שאני זוכרת,

01:20:29:19 01:20:22:03

נדמה לי שהבן שלהם
היה כותב מחרוזות.

01:20:38:06 01:20:30:00
הייתי שומעת אותו,
לדעתי הוא כתב בנושאים פוליטיים.

01:20:42:00 01:20:38:11
בכל מקרה לא הקדשתי
לנושא הפוליטי תשומת לב.

01:20:48:13 01:20:44:01
זה מה שאני זוכרת
לגבי המהפכה שהייתה.

01:21:02:00 01:20:55:00
בזמן שהיילה סְּלאָי הודח,

01:21:07:20 01:21:03:12
לפי מה שידוע לי
היו הרבה מהומות.

01:21:11:05 01:21:08:01
האם הרגשת או ראית
את המהומות שהיו במהפכה?

01:21:14:17 01:21:11:11
יכול להיות שלא הייתי
מודעת למהומות,

01:21:19:00 01:21:14:19
ידעתי על זה מאוחר יותר,

01:21:24:03 01:21:19:22
כשדיברו על "המהפכה של העם",

01:21:28:03 01:21:24:05
אז הבנתי שמפלגת הדרג
עלתה לשלטון.

01:21:38:15 01:21:29:00
כשהמהפכה של הדרג התחילה בבתי הספר,
התחילו לחייב תלבושת אחידה.

01:21:44:12 01:21:38:21
כך שלא היה הבדל בין ילדים
עשירים לילדים עניים,

01:21:46:21 01:21:44:16
כולם לבשו את אותה התלבושת.

01:21:51:14 01:21:46:24
זה אחד השינויים שאני

זוכרת ששלטון דרג הנהיג.

01:21:55:15 01:21:51:20
גם אותך חייבו לבוא
לבית הספר בתלבושת אחידה?

01:21:57:12 01:21:55:17
אני לא הלכתי
עם תלבושת אחידה.

01:22:12:00 01:21:58:12
בנקודת זמן זו היית כבר נערה. איך
הייתם מעבירים את הזמן הפנוי שלכם?

01:22:22:09 01:22:15:00
אני לא זוכרת
מה עשיתי בגיל הנעורים שלי.

01:22:26:01 01:22:22:13
אולי מפני שלא היה לי
הרבה זמן פנוי,

01:22:29:15 01:22:26:02
או שהייתי מספיק מעורבת
במה שהתרחש במדינה.

01:22:36:11 01:22:31:00
לא היה לי הרבה זמן פנוי,
וגם אם כן לא עשיתי משהו מיוחד.

01:22:48:20 01:22:36:15
בזמן הפנוי שלנו היינו משוחחים על
דברים שקרו בבית ספר או במשפחה.

01:23:01:00 01:22:48:22
לא זכור לי שיצאנו לבלות
או שהיו לנו תוכניות לצאת ולבלות.

01:23:12:13 01:23:05:24
האם הייתה לך אהבה ראשונה
בגיל הנעורים?

01:23:24:00 01:23:13:00
איך היו נראים היחסים בין הבנים
לבנות בגיל הנעורים בתקופה שלכם?

01:23:31:05 01:23:26:00
לאהבה יש הרבה פירושים,
אבל בנוגע לשאלה שלך,

01:23:40:13 01:23:31:09
בהפסקות כולם היו מדברים
עם כולם, היינו משחקים ביחד.

01:23:44:13 01:23:40:16
לא הייתה הפרדה
בין המינים מטעמי דת.

01:23:50:00 01:23:46:00
היו מקרים שהבנים
התחילו עם הבנות,

01:23:53:24 01:23:50:09
היו כל מיני סימנים
לחיזורים של הבנים,

01:23:56:24 01:23:54:01
למשל, היו כותבים
לבנות במחברת.

01:23:59:22 01:23:57:04
היו בנים שכתבו לך במחברת?

01:24:01:16 01:24:00:00
כן, היו לי מקרים כאלה.

01:24:03:13 01:24:01:20
מה היית עושה עם זה?

01:24:06:23 01:24:05:08
לא הייתי מגיבה.

01:24:15:17 01:24:09:17
בעיקרון הייתי צריכה לענות
אם אני מעוניינת או לא,

01:24:21:00 01:24:16:12
אבל לא רציתי שיטפחו ציפיות,
אז לא הגבתי לאף אחד מהבנים.

01:24:26:06 01:24:21:07
כשסירבת להם,
לא היו בנים שהתעקשו?

01:24:37:21 01:24:26:19
אנחנו התחנכנו לפי התרבות
והמסורת של אז.

01:24:48:14 01:24:38:12
לפי המנהגים של אז, לא היה

מקובל להתעקש אם הבחורה סירבה.

01:24:50:15 01:24:48:17

אני לא מכירה מקרה
שמישהו התעקש על בחורה.

01:25:00:21 01:24:50:18

אם הייתי נתקלת במצב כזה,
הייתי מסרבת בדרך נעימה יותר.

01:25:08:12 01:25:01:00

אבל אישית לא היה מקרה כזה.

01:25:17:16 01:25:10:22

האם לא פנו להורים שלך
כדי לבקש להתחתן איתך?

01:25:24:13 01:25:19:00

היו הרבה מקרים שפנו להורים שלי
לבקש את ידי ולא ישירות אליי.

01:25:32:08 01:25:24:16

היו פונים לאבי ואומרים לו,
הרי היא בחורה, מה יצא מזה שתלמד.

01:25:37:01 01:25:32:13

כדאי לחתן אותה ושתקים משפחה, היו
הרבה אנשים כאלה שניסו לשכנע אותו.

01:25:41:24 01:25:37:05

אבי היה מסרב בתוקף,
הלימודים שלה חשובים,

01:25:45:03 01:25:42:04

לא נפסיק את הלימודים שלה
כדי לחתן אותה.

01:25:51:12 01:25:45:06

לכן ההורים שלי
סירבו להרבה אנשים.

01:25:54:11 01:25:51:24

אני מעריצה
את ההורים שלי על זה!

01:25:59:00 01:25:54:14

אביך התעקש שתסיימי ללמוד, נכון?
מה אמא שלך חשבה על הנושא הזה?

01:26:04:00 01:25:59:15

בתרבות שבה גדלנו,

01:26:14:11 01:26:04:24
ראינו מההורים והסבים שלנו
שיש חלוקת תפקידים בין הגבר לאישה.

01:26:23:10 01:26:16:12
יש ביטוי שאומר: "למרות שהאישה
יודעת, הגבר מבצע הכול".

01:26:28:11 01:26:23:14
האישה יכולה להביא את הרעיון
והכול, אבל בסוף הגבר מחליט.

01:26:41:03 01:26:32:15
אמי לא התערבה בעניין
והבינה למה היה חשוב לאבי שנלמד.

01:26:46:23 01:26:41:11
הוא הפסיק את הלימודים שלו
מפני שחיתנו אותו כשהיה ילד,

01:26:49:22 01:26:47:03
לכן היא תמכה בו ובהחלטה שלו.

01:26:53:19 01:26:51:13
הייתה להם עמדה ברורה
בנושא הזה.

01:26:58:23 01:26:54:00
חוץ מאחת, אף אחד מהילדים
הפסיק את הלימודים שלו והתחתן.

01:27:00:17 01:26:59:22
אחת? איזו מהם?

01:27:02:21 01:27:00:20
כן, רק אחת מאיתנו
הפסיקה ללמוד כדי להתחתן.

01:27:03:15 01:27:02:23
למה?

01:27:09:13 01:27:04:03
אחותי הקטנה, זו שאחריי,
התחתנה בגיל 12.

01:27:11:01 01:27:09:18
איך זה קרה?

01:27:21:03 01:27:11:15
הגבר שעמד להתחתן איתה
היו לו תכניות לעלות לישראל.

01:27:32:13 01:27:21:10
לפי מה שהיה מקובל, הוא שלח
אנשים להוריי לבקש את ידה של אחותי.

01:27:37:16 01:27:32:18
הגבר טען שהוא עולה
בקרב לישראל, לירושלים.

01:27:43:12 01:27:37:23
מכיוון שהיה מדובר בירושלים
שהרבה שנים קיוו להגיע אליה.

01:27:47:13 01:27:43:16
ולא רצו להחמיץ את ההזדמנות
שלה לעלות לישראל,

01:27:56:00 01:27:48:07
הוריי ביקשו לדעת כיצד הוא
מתכנן לעלות איתה יחד לירושלים.

01:28:02:22 01:27:56:03
עד שלא ידעו, הוריי סירבו
להצעה, גם בגלל גילה הצעיר.

01:28:08:07 01:28:03:01
הם סידרו את הגיל שתירשם
כבת 18, הם התחתנו ועלו לארץ.

01:28:11:02 01:28:08:10
היא הפסיקה את הלימודים ועלתה לארץ.
זו הסיבה שהפסיקה את לימודיה.

01:28:12:11 01:28:11:05
זה קרה כשהיא הייתה בת 12?

01:28:13:04 01:28:12:13
כן.

01:28:15:01 01:28:13:12
שינו את הגיל שלה מ-12 ל-18?

01:28:20:01 01:28:15:04
כן, ככה היא עלתה לישראל.

01:28:21:13 01:28:20:04
מה את אומרת.

01:28:22:06 01:28:21:16
כן.

01:28:27:01 01:28:22:08
כל זה קרה מפני שהיה
מדובר בעלייה לירושלים,

01:28:30:13 01:28:27:02
ולא מפני שהיו
לחוצים לחתן אותה.

01:28:35:17 01:28:30:20
מאז שעלתה לישראל
עברו יותר מ-40 שנים.

01:28:38:00 01:28:35:23
היא הראשונה שעלתה לישראל?

01:28:39:01 01:28:38:03
כן, היא הראשונה.

01:28:43:14 01:28:39:24
היא היחידה שהפסיקה את לימודיה,
זה מה שרציתי לספר לך.

01:28:45:24 01:28:44:04
הבנתי, כל שאר הילדים
סיימו את הלימודים שלהם?

01:28:46:22 01:28:46:03
כן.

01:28:55:05 01:28:47:00
אוקיי. כשגרת בגונדר,
היית חוזרת פעם בשבוע?

01:28:55:23 01:28:55:07
כן.

01:28:58:00 01:28:56:00
חזרת מדי שבוע?

01:28:59:19 01:28:58:16
כן.

01:29:11:01 01:29:03:00
כשעברת לגור בעיר גונדר,
מה חשבת על המקום?

01:29:17:00 01:29:11:12
מבחינת אנשים, תנועה,
תרבות וכו'.

01:29:19:14 01:29:18:00
מבחינת האנשים,

01:29:23:10 01:29:19:19
לא היה הבדל גדול בין התושבים
של העיר אזזו לתושבים של גונדר.

01:29:28:14 01:29:23:15
מה שאני כן יודעת, המרחק בין
בית הספר התיכון למקום מגוריי

01:29:30:03 01:29:28:17
היה מאוד גדול!

01:29:30:17 01:29:30:05
גם במקרה הזה?

01:29:34:13 01:29:30:19
כן, הייתי הולכת ברגל.

01:29:44:13 01:29:35:00
בהלוך הדרך הייתה תלולה, בחזור
הייתי צריכה לעלות את כל העלייה.

01:29:48:21 01:29:45:00
ההבדל העיקרי שאני זוכרת
הוא הדרך שעשיתי.

01:29:51:12 01:29:49:00
כל מקום שעברתי אליו,
כל הזמן הייתי צריכה ללכת ברגל.

01:29:55:22 01:29:51:15
ממש, כל הזמן חייך היו בדרכים!

01:29:57:23 01:29:55:24
אבל מפני שהלימודים היו
בשיטת "שיפט" לסירוגין,

01:29:59:10 01:29:58:00
זה לא היה כל כך נורא!

01:30:05:04 01:29:59:13
היו עוד תלמידים כמוני
שעשו את הדרך הזאת לבית הספר.

01:30:09:02 01:30:05:21
הרגשתי שאם הם יכולים
לעשות את הדרך הזאת,

01:30:11:22 01:30:09:03
אין סיבה שאני
לא אוכל לעשות אותה.

01:30:15:11 01:30:14:12
זה מה שהיה מעודד אותי!

01:30:17:14 01:30:15:13
למעשה, גם לא גרתי
שם הרבה זמן.

01:30:19:05 01:30:18:11
היכן, בגונדר?

01:30:19:24 01:30:19:07
כן.

01:30:21:08 01:30:20:02
כמה שנים גרת בגונדר?

01:30:26:12 01:30:21:12
גרתי שם שנתיים.
למדתי שם כיתה ט' וכיתה י'.

01:30:31:04 01:30:27:00
אחרי שסיימת ללמוד שם,
איך החיים שלך ממשיכים?

01:30:34:11 01:30:31:12
לאחר שסיימתי ללמוד
בגונדר כיתה ט' וכיתה י',

01:30:40:02 01:30:35:24
במעבר מכיתה י' לכיתה י"א,

01:30:44:16 01:30:40:09
הרודן מנגיסטו היילה מריאם
הפסיק את הלימודים בכיתה י"א,

01:30:47:06 01:30:45:17
ככה סיימתי את הלימודים שלי.

01:30:53:00 01:30:47:08
את יכולה לפרט
מה היה השיח הציבורי

01:30:55:05 01:30:53:01
בנושא הפסקת הלימודים?

01:30:59:13 01:30:55:08
אף אחד לא שוחח
או שיתף אותי בנושא הזה,

01:31:09:00 01:30:59:15
אבל היו מדברים בסתר
על הסגירה של בתי הספר.

01:31:12:15 01:31:09:05
באותו זמן היה בלגן גדול.

01:31:18:21 01:31:12:20
לא היו מדברים על השלטון
באופן גלוי, אלא בסיסמאות.

01:31:24:01 01:31:19:00
אף אחד לא העז לדבר נגד השלטון.
המצב היה מפחיד!

01:31:29:11 01:31:24:12
בעקבות כך הפסיקו
את המשך הלימודים.

01:31:32:10 01:31:30:18
זה כל מה שאני זוכרת.

01:31:37:00 01:31:32:12
הפסיקו את המשך הלימודים
באמצע שנת הלימודים או בתחילתה?

01:31:41:00 01:31:37:11
באמצע שנת הלימודים.

01:31:44:05 01:31:41:09
אוקיי.
הלימודים הופסקו, ומה הלאה?

01:31:51:00 01:31:44:07
אחרי שהלימודים הופסקו,
כל אחד מאיתנו חזר למשפחתו.

01:31:55:13 01:31:51:15
גם אני חזרתי הביתה.
הם היו מודעים למצב.

01:32:01:06 01:31:56:06
הלימודים הופסקו בגלל השלטון,

ולא מפני שלא רציתי להמשיך ללמוד.

01:32:05:20 01:32:02:09

לא הייתה לי ברירה אחרת,
לכן חזרתי למשפחה.

01:32:10:19 01:32:06:01

אבל למזלי, באותם הימים,

01:32:23:12 01:32:11:00

ארגון "אורט" פתחו קורס
הכשרה להוראה בעיר אַמבּוֹבֶר.

01:32:28:08 01:32:23:24

במקרה היה לנו קרוב משפחה
שהיה גר בעיר אַמבּוֹבֶר.

01:32:33:05 01:32:29:00

הוא סיפר על הקורס ושאל אותי
אם אני מעוניינת להשתתף.

01:32:39:10 01:32:33:12

ההזדמנות הזו הגיעה בתזמון טוב
כי לא היו הרבה דברים לעשות.

01:32:42:09 01:32:39:13

ולכן אישרתי
את השתתפותי בקורס.

01:32:43:22 01:32:42:12

במה השתתפת?

01:32:47:00 01:32:44:00

קורס הוראה.

01:32:51:15 01:32:47:13

כשפתחו את הקורס באמבּוֹבֶר
התחלתי את הקורס.

01:33:03:00 01:32:52:02

בקורס לימדו גם עברית.
זו הפעם הראשונה שלמדתי עברית.

01:33:09:14 01:33:03:10

אף שבילדותי אבי לימד אותי
את האותיות בעברית.

01:33:11:16 01:33:10:01

מה היו מלמדים אתכם בקורס?

01:33:12:10 01:33:11:19
מה שאלת?

01:33:15:13 01:33:12:13
תסבירי לי בבקשה
מה למדתם בקורס.

01:33:17:22 01:33:15:15
מי השתתף בקורס?

01:33:19:05 01:33:17:24
בקורס...

01:33:25:07 01:33:21:00
הם פנו לאנשים כמוני שהפסיקו
את לימודיהם בגלל המצב במדינה,

01:33:28:10 01:33:25:12
אספו את האנשים
שהתעניינו בקורס.

01:33:41:14 01:33:28:13
היו ארגונים מחוץ לארץ
שגייסו כספים לטובת הקורס.

01:33:43:20 01:33:41:20
אני לא רוצה להיכנס לנושא הזה.

01:33:47:21 01:33:44:04
גם האנשים מאותם הארגונים
לקחו חלק בקורס.

01:33:51:21 01:33:48:00
המורים של הקורס היו

01:33:57:06 01:33:52:02
מורים שבאו מישראל
כדי להעביר את הקורס.

01:34:02:11 01:33:59:13
היו ארבעה מורים לבנים.

01:34:09:07 01:34:03:24
הם לימדו אותנו
בעיקר לימודי יהדות.

01:34:14:06 01:34:12:00
היו גם מורים
נוספים מהעדה שלנו,

01:34:24:18 01:34:18:24
שעלו לישראל לפני 50 שנה,
למדו בכפר בתיה וחזרו לאתיופיה.

01:34:32:03 01:34:25:00
המורים האלו שחזרו לימדו
אותנו את השפה העברית.

01:34:37:00 01:34:32:05
את שאר המקצועות,
כמו חשבון, אמהרית,

01:34:45:00 01:34:37:03
לימדו אותנו כלים ושיטות
לימוד מורים מטעם המדינה.

01:34:50:06 01:34:45:12
הקורס התנהל בצורה כזאת
וככה סיימנו את קורס ההוראה.

01:34:59:24 01:34:51:05
באותם הימים הייתי קצת חולה,
היה לי בעיות בכבד...

01:35:07:19 01:35:01:12
במקום שלמדנו בו היה חדר אוכל,
זה היה נראה כמו קיבוץ.

01:35:18:19 01:35:08:00
המשתתפים בקורס
חילקו את האוכל בתורנות.

01:35:24:10 01:35:19:08
לא לקחתי חלק בתורנויות
מפני שהייתי חולה,

01:35:27:07 01:35:25:00
אבל המשכתי את הקורס.
לא הפסקתי.

01:35:28:23 01:35:27:10
המשכתי בקורס אף שהייתי חולה?

01:35:31:04 01:35:29:00
כן, המחלה לא הייתה
חמורה עד כדי כך.

01:35:35:01 01:35:31:07
המחלה גרמה לי לנפיחות בגוף,
אך לא הרגשתי כאבים.

01:35:37:00 01:35:35:05
לא הלכת לבית חולים?

01:35:40:12 01:35:37:02
הלכתי. הרופאים אמרו לי
לא לאכול צ'או (מלח).

01:35:48:20 01:35:40:17
זה מזכיר לי שבימי שישי הביאו
הרבה רוטב בשר שמבושל עם צ'או.

01:35:56:13 01:35:49:00
לי היו מביאים בנפרד רוטב
ללא צ'או, שהכינו במיוחד בשבילי.

01:36:00:07 01:35:56:21
אחרים היו מתענגים על אוכל
שעשוי היטב, עם מלח והכול,

01:36:05:00 01:36:00:10
ואני הייתי אוכלת אוכל
בלי מלח, שהיה לו טעם של מים.

01:36:09:03 01:36:07:00
כשהיו מביאים לי את האוכל
בנפרד לא הרגשתי בנוח,

01:36:14:02 01:36:09:07
מכיוון שהיו צריכים להכין
את האוכל במיוחד בשבילי.

01:36:17:08 01:36:15:11
ככה סיימתי את הקורס.

01:36:19:24 01:36:17:14
כמה זמן הקורס נערך?

01:36:25:17 01:36:22:00
התחלנו את הקורס
בחורף, בחודש נובמבר.

01:36:29:19 01:36:28:00
בערך שישה חודשים.

01:36:35:20 01:36:31:19
כשהקורס הסתיים,
מייד אחרי זה שיבצו אותנו.

01:36:40:06 01:36:36:00

לא שאלו אותנו
היכן נרצה ללמד.

01:36:42:15 01:36:40:18
בקורס השתתפו אנשים מכל מיני
מקומות, היו שבאו מטגראיי,

01:36:46:07 01:36:43:23
והיו משתתפים שבאו מווגרה,

01:36:50:13 01:36:47:00
אני באתי מאזזו,
ככה שיבצו אותנו.

01:36:55:23 01:36:50:18
אותי שיבצו בעיירה
שנקראת "טדה".

01:37:01:00 01:36:55:24
העיירה ממוקמת
בין אזזו לבין "מצ'ה",

01:37:06:07 01:37:01:08
זו עיירה קטנה. הייתה לי
עוד חברה ששובצה לאותו מקום.

01:37:10:24 01:37:07:00
היו כאלה שבאו מטגראיי
ושובצו באותה עיירה.

01:37:17:17 01:37:11:04
הם החליטו לבדם על השיבוץ,
לא היינו שותפים להחלטה הזו.

01:37:24:01 01:37:18:01
בית הספר שאני שובצתי אליו
היה של ביתא ישראל.

01:37:29:12 01:37:25:17
עבדתי שם שש שנים.

01:37:33:22 01:37:29:24
במהלך הזמן הזה, היית חוזרת
כל פעם הביתה, להורים?

01:37:36:09 01:37:34:00
גרתי בעיירה "טדה" בשכירות.

01:37:41:24 01:37:36:12
גם עכשיו יצאתי מהבית,

עזבתי שוב את המשפחה.

01:37:49:06 01:37:42:02

עבדתי שם וגרתי בשכירות
במשך שש שנים.

01:37:53:03 01:37:49:14

מה הייתה העבודה שלך?

01:38:01:19 01:37:55:12

ההוראה שם זה לא כמו בארץ,
מורה אחד מלמד הרבה מקצועות.

01:38:12:07 01:38:01:22

חשבון, מדעים, ספורט,
אף שאני לא מבינה הרבה בספורט.

01:38:20:21 01:38:12:14

מפני שהיה חוסר במורים,
מורה אחד לימד כמה מקצועות.

01:38:26:21 01:38:24:00

בבית ספר ב"טדה"
למדו כל היום?

01:38:27:17 01:38:26:24

כן.

01:38:32:05 01:38:28:12

לא למדו שם בשיטת "שיפוט"
לסירוגין, לימדנו כל היום.

01:38:35:05 01:38:32:11

המרחק מבית הספר
לדירה ששכרתי היה קצר.

01:38:41:04 01:38:35:18

התלמידים היו באים
בבוקר מכפרים.

01:38:49:02 01:38:43:24

לא היה הבדל גדול בין הדרך
שאני למדתי לדרך שהם למדו בה.

01:38:52:12 01:38:49:05

גם התלמידים פה היו באים
ללמוד מכפרים מרוחקים,

01:38:56:01 01:38:53:00

היו כללי התנהגות זהים.

01:39:01:03 01:38:57:24
זו תמונה של התלמידים
מ"טדה" נכון?

01:39:02:01 01:39:01:08
כן, זה משם.

01:39:06:22 01:39:02:04
תראי לנו בבקשה כמה תלמידים
היו בבית הספר ההוא?

01:39:10:02 01:39:07:00
התמונה זו היא
מבית הספר "טדה".

01:39:14:06 01:39:10:08
התמונה די מטושטשת,
היא צולמה בשיעור אנגלית.

01:39:21:05 01:39:14:10
בבית הספר למדו
בערך 300 תלמידים.

01:39:27:01 01:39:22:17
בכיתה אחת למדו
כ-45 תלמידים.

01:39:35:14 01:39:29:24
כשהפכת להיות מורה,
מה הרגשת?

01:39:40:18 01:39:35:19
האם הכיתות היו מסודרות?
איך היית מלמדת?

01:39:45:01 01:39:42:16
כפי שראית בתמונה הזו,
כפי שראית בתמונה הזו,

01:39:51:13 01:39:45:23
הפרש הגילאים ביני
לבין התלמידים היה קטן.

01:39:57:05 01:39:52:00
רוב התלמידים באו מכפרים,
אפילו היו אנשים נשואים שבאו ללמוד.

01:40:02:09 01:39:57:10
כשהייתי הולכת ללמד אותם
היו לי כל מיני תהיות,

01:40:07:13 01:40:02:13
כיצד הם היו מסתכלים עלי,
מי יותר גדול בגיל, הם או אני,

01:40:13:10 01:40:08:00
איך מתייחסים אליי כמורה,
האם הם מכבדים אותי או לא,

01:40:16:10 01:40:13:12
הייתי מעסיקה את עצמי
בשאלות כאלו.

01:40:20:01 01:40:16:13
אבל הם כיבדו אותי מאוד

01:40:25:08 01:40:20:12
הם התייחסו אליי כמו שאנחנו
התייחסנו למורים שלנו.

01:40:31:10 01:40:25:12
כשמורה נכנס לכיתה היינו עומדים,
וגם כשאני נכנסתי התלמידים עמדו.

01:40:36:15 01:40:31:12
את זוכרת את הפעם הראשונה שנכנסת
לכיתה והתלמידים עמדו לכבודך?

01:40:43:00 01:40:36:18
כן, לא היה לי קל עם זה.

01:40:51:11 01:40:44:04
בפעם הראשונה, כשהמנהל
הציג אותי בפניהם,

01:40:58:04 01:40:53:00
אני בעצמי הרגשתי
תלמידה כמוהם.

01:41:03:12 01:40:58:09
הם היו תלמידים יחסית מבוגרים,
לא ידעתי איך אלמד אותם.

01:41:06:12 01:41:04:00
בהתחלה היה לי קשה לעמוד מולם,
אבל עם הזמן התרגלתי אליהם.

01:41:11:08 01:41:06:17
אמת, בהתחלה היה לי מאוד קשה
לעמוד מולם וללמד אותם.

01:41:14:14 01:41:11:12
אפילו היה לי קשה
לקרוא להם תלמידים.

01:41:20:20 01:41:14:19
עם זאת, היו גם ילדים קטנים.

01:41:30:18 01:41:22:12
ההרגשה שלי בכיתה של הילדים
ובכיתה של המבוגרים הייתה שונה.

01:41:34:21 01:41:31:02
בזמן שלימדתי, התאמתי
את עצמי לכל כיתה.

01:41:48:07 01:41:35:16
כשגרת לבד בשכירות, חששת
מהסביבה מפני שהיית בחורה?

01:41:55:01 01:41:48:12
כשגרתי בשכירות בעיירה "טָדָה",
גרתי עם חברה שלי באותה דירה.

01:42:02:12 01:41:58:00
זאת החברה שלי,
קוראים לה טָאוּבָה אַסְפָה.

01:42:07:05 01:42:02:18
גם היא הייתה מורה. היא החברה
הכי טובה שלי, אהבתי אותה מאוד.

01:42:09:18 01:42:07:09
אני והיא שכרנו
את הדירה ביחד.

01:42:21:07 01:42:09:23
בעלת הדירה השכורה
הייתה קרובת משפחה שלי.

01:42:26:10 01:42:21:21
בעלת הדירה חילקה את הבית שלה
לשניים והשכירה לנו חלק אחד,

01:42:28:13 01:42:26:13
לכן לא היו הרבה מטרדים.

01:42:32:24 01:42:30:12
היה לי מזל שיכולתי
לגור בדירה הזו.

01:42:40:13 01:42:33:02
העובדה שגרתי בדירה של קרובת
משפחה הרגיעה מאוד את הורי.

01:42:45:00 01:42:41:06
בעלת הדירה הייתה
בת הדודה של אבא שלי.

01:42:51:17 01:42:45:21
בכל פעם שעברתי לגור במקום אחר,
גרתי אצל קרובי משפחה שלי.

01:43:01:01 01:42:54:12
האם התחתנת בשלב הזה?
אם לא, מתי התחתנת?

01:43:02:13 01:43:01:04
כן.

01:43:07:23 01:43:05:05
התחתנתי בתקופה הזו.

01:43:13:00 01:43:08:00
למעשה, הכול התחיל
בזמן שעשינו את הקורס.

01:43:15:12 01:43:13:04
ספרי לי.
הנה הגיעה השאלה על האהבה.

01:43:18:19 01:43:15:17
וזאת התשובה לשאלה
הקודמת שלך על אהבה.

01:43:24:17 01:43:21:13
כשעשיתי את קורס
ההוראה באמבובר,

01:43:33:04 01:43:24:19
נכנסו כמה אנשים שאני לא מכירה
לכיתה שלמדנו בה והלכו חזרה.

01:43:35:00 01:43:33:06
לא דיברנו בשלב הזה.

01:43:50:07 01:43:36:22
בפעם אחרת, כשהלכתי לבית חולים,
נתקלתי בו שוב וגם הפעם לא דיברנו.

01:44:02:01 01:43:50:14
בפעם אחרת הוא הגיע עם אנשים,
רצה לדעת במי מדובר.

01:44:07:13 01:44:02:12
לאחר מכן הגיע שלב השאלות.

01:44:14:13 01:44:08:10
אחרי שבאו לראות,
הם הלכו.

01:44:19:11 01:44:15:00
אחרי זה קיבלתי מכתב.

01:44:21:22 01:44:20:05
ממי קיבלת את המכתב?

01:44:25:12 01:44:22:00
האמת, אני לא זוכרת
מי מסר לי את המכתב.

01:44:28:09 01:44:25:15
אבל אני כן זוכרת
שקיבלתי מכתב.

01:44:30:00 01:44:28:13
מה היה כתוב במכתב?

01:44:38:19 01:44:30:21
היה כתוב שהוא רוצה לדעת
אם אני מעוניינת להתחתן איתו.

01:44:47:14 01:44:39:19
אני שלחתי לו חזרה מכתב
שאני צעירה מכדי להתחתן.

01:44:48:21 01:44:47:17
מי האיש?

01:44:52:04 01:44:49:00
לאיש קוראים פרדה יאזזאו.

01:44:59:14 01:44:54:13
השם המלא שלו זה פרדה יאזזאו
אקלום, הוא כבר לא בחיים.

01:45:09:07 01:45:00:18
זה האיש שהיה בעלי לשעבר,
הוא זה שכתב לי את המכתב.

01:45:11:13 01:45:09:09
האם הכרת אותו לפני כן?

01:45:12:10 01:45:11:16
לא הכרתי אותו לפני כן.

01:45:18:00 01:45:12:12
בפעם הראשונה שראיתי אותו זה היה
בקורס הוראה כשנכנסו לכיתה ויצאו.

01:45:22:18 01:45:18:03
בהתחלה חשבתי שהוא אורח
שבא לבקר כמו כולם.

01:45:25:09 01:45:24:11
ככה חשבתי בהתחלה.

01:45:31:13 01:45:25:12
מה הוא כתב לך במכתב?
הרי את לא מכירה אותו.

01:45:34:09 01:45:31:23
לפי דעתי הוא שאל עליי
לפני שהוא שלח לי את המכתב.

01:45:42:06 01:45:34:13
הוא גם היה מורה במקצוע שלו,
הוא הכיר את האנשים שלמדו איתי.

01:45:57:02 01:45:42:12
הוא בירר עליי ועל המשפחה שלי,
אני מעריכה שזה מה שעשה.

01:46:00:18 01:45:57:19
וכשהוא שלח לי את המכתב,
לא כל שמחתי כל כך.

01:46:07:02 01:46:00:21
מגיל צעיר נרתעתי בכל פעם
שדיברו על חתונה או בעל.

01:46:10:19 01:46:09:00
אני לא יודעת למה.

01:46:15:01 01:46:11:00
אספר לך סיפור קצר,
אף שזה לא נושא השיחה שלנו.

01:46:23:13 01:46:15:21
כשלמדתי ביסודי, בבית ספר

אצה פאסיל, היו באים תיירים.

01:46:32:00 01:46:24:00
התיירים היו לבנים. כשהיינו
רואים אותם היינו מתלהבים מהם.

01:46:39:04 01:46:32:05
פעם אחת כשראיתי אותם
שיחקתי איתם עד שהם הלכו.

01:46:44:07 01:46:39:09
כשהם עמדו ללכת,
אחד מהם נתן לי 10 אגורות.

01:46:53:18 01:46:44:13
דודה שלי מצד אבי ראתה שהוא
נתן לי כסף, גרנו באותה שכונה.

01:47:00:09 01:46:54:05
אחרי זה היא באה אלינו לבית,
באותו יום לא הלכתי לבית הספר,

01:47:04:21 01:47:00:12
ואמרה לי, הבחור נתן לך כסף
מפני שהוא רוצה להתחתן איתך.

01:47:09:01 01:47:04:24
התעצבנתי מזה
ובכיתי הרבה!

01:47:14:20 01:47:09:07
ואז אבי הגיע הביתה, התחיל
לעודד אותי ולקח אותי לבית הספר.

01:47:20:19 01:47:15:00
איחרתי לבית הספר
וקיבלתי עונש.

01:47:31:15 01:47:22:24
מאז שהייתי ילדה לא התחברתי
לחתונות ולא בער לי להתחתן.

01:47:35:13 01:47:31:20
ולכן גם במקרה הזה,
כשהוא שלח לי את המכתב,

01:47:39:00 01:47:35:14
השבתי לו שכרגע אינני
מעוניינת להתחתן.

01:47:42:00 01:47:39:05
נבהלת כשקיבלת את המכתב?
מה הרגשת?

01:47:45:08 01:47:42:03
כשקיבלתי את המכתב
הזה לא נבהלתי,

01:47:47:11 01:47:45:15
למעשה גם לפני זה מישהו
אחר שלח לי מכתב,

01:47:48:24 01:47:47:12
ושאל אותי אם אני
מעוניינת להתחתן,

01:47:50:17 01:47:49:03
ואני סירבתי.

01:47:52:09 01:47:50:20
המכתב היה ממישהו אחר?

01:47:53:05 01:47:52:11
כן.

01:47:58:17 01:47:54:12
גם במקרה הזה החזרתי לו
תשובה שלילית, אבל הוא לא ויתר.

01:48:05:07 01:47:58:20
כשסירבתי לו הוא שלח אנשים
מבוגרים להוריי לבקש את ידי.

01:48:12:22 01:48:06:24
האנשים האלו שאלו את ההורים שלי
אם הם מסכימים שאתחתן אתו,

01:48:15:22 01:48:13:01
וההורים שלי הסכימו לבקשתם.

01:48:17:22 01:48:16:00
הם אמרו לך שהם מסכימים?

01:48:20:19 01:48:18:00
אחרי שהם הסכימו הם אמרו לי.

01:48:26:00 01:48:20:21
אחרי שהסכימו לא יכולתי
לעשות שום דבר.

01:48:31:00 01:48:26:04

מכיוון שאני מאוד
מכבדת ואוהבת אותם.

01:48:41:16 01:48:32:00

הייתה לי הזכות לסרב ולהמשיך
הלאה, אבל לא רציתי לאכזב אותם.

01:48:44:16 01:48:42:00

כיבדתי את ההחלטה
שלהם והסכמתי.

01:48:50:22 01:48:44:18

איך הגבת כשאמרו שהם
הסכימו שתתחתני איתו?

01:48:56:08 01:48:51:08

אמרתי להם שאני לא מכירה
את האיש שרוצה להתחתן איתי,

01:49:00:03 01:48:56:12

וכרגע אני גם
לא מעוניינת להתחתן.

01:49:08:21 01:49:00:12

האיש המבוגר שנשלח להוריי
היה איש מכובד ומוכר למשפחה.

01:49:12:00 01:49:08:24

כדי לכבד את בקשתו
של האיש, הוריי הסכימו.

01:49:18:01 01:49:12:04

ואז הוריי השיבו לי שהסכימו
ואינם יכולים לחזור בהם.

01:49:22:00 01:49:18:18

מאז המשכנו את הקשר והתחתנו.

01:49:25:00 01:49:22:09

עשיתם חתונה?

01:49:30:15 01:49:25:04

היה אירוע מצומצם של המשפחה.

01:49:37:10 01:49:32:00

כל זה קרה כשהייתי
בקורס הוראה באמבובר.

01:49:42:23 01:49:37:12

המוזמנים לאירוע היו המורים
והחברים מהקורס וקרובי המשפחה.

01:49:53:22 01:49:43:00
אחרי שהורייך הסכימו לחתן אותך,
באיזה שלב התחלת להיפגש עם פרדה?

01:50:00:13 01:49:53:24
לאחר ההסכמה של המשפחה.
הוא היה גר בטגראיי,

01:50:04:12 01:50:01:24
ולכן התחלנו לשלוח
מכתבים זה לזה.

01:50:07:05 01:50:04:17
לא נפגשתם?

01:50:08:00 01:50:07:07
לא.

01:50:19:24 01:50:10:11
בעצם, זמן קצר אחרי
שהוריי הסכימו,

01:50:24:07 01:50:20:02
הם אמרו שצריך
לערוך היכרות בינינו,

01:50:29:18 01:50:24:12
ואז עשו לנו מסיבת אירוסין.

01:50:33:16 01:50:30:00
מתי בפעם הראשונה נפגשת
עם בעלך לעתיד?

01:50:37:01 01:50:33:17
זה קרה לפני או אחרי
מסיבת האירוסין?

01:50:38:10 01:50:37:06
נפגשנו אחרי מסיבת האירוסין.

01:50:39:05 01:50:38:13
אחרי מסיבת האירוסין?

01:50:42:18 01:50:39:09
כן, נפגשנו אחרי.

01:50:45:22 01:50:43:06

לפני זה לא נפגשנו.

01:50:47:17 01:50:46:00

לא נפגשתם עד אז?

01:50:48:10 01:50:47:19

לא נפגשנו.

01:50:52:07 01:50:48:13

אחרי מסיבת האירוסין
המשפחות הכירו ביניהם.

01:50:57:16 01:50:52:13

אירוע האירוסין היה כמו
אירוע חתונה, הקיים היה נוכח,

01:51:05:00 01:50:58:12

המורים הישראליים היו שם,
המורים מאמבובר גם היו באירוע.

01:51:11:22 01:51:07:20

לכן נפגשנו בפעם הראשונה
ביום של מסיבת האירוסין.

01:51:19:19 01:51:12:12

איך היה לך לפגוש אותו
פנים מול פנים בפעם הראשונה?

01:51:24:10 01:51:20:00

אני ביישנית מטבעי.

01:51:33:13 01:51:24:15

הוא בא במטרה להתחתן איתי,
עשו אירוע לכבוד זה.

01:51:37:00 01:51:35:01

בכל מקרה קיבלתי אותו

01:51:43:13 01:51:39:00

אחרי שמסיבת האירוסין נגמרה.

01:51:47:06 01:51:43:18

יש מקום בעיר אזזו
שנקרא אבא סמואל,

01:51:51:13 01:51:47:07

זוגות נשואים נוסעים
לשם לנופש לאחר החתונה.

01:51:59:08 01:51:51:18

נסענו לשם עם מספר מצומצם של אנשים.
המשפחה שלי, אורחים חשובים, ונהגים.

01:52:04:20 01:51:59:13
נפשנו שם קצת וחזרנו הביתה.

01:52:10:20 01:52:06:17
תמשיכי לספר לנו
איך המשיכו חייכם המשותפים.

01:52:17:21 01:52:11:00
אחרי האירוע הוא חזר לטגראיי,

01:52:21:01 01:52:18:00
אני המשכתי בעבודה שלי כמורה.

01:52:32:07 01:52:21:03
הוא חזר לאמבובר לאחר שנה
ונקלט כמורה בארגון אורט.

01:52:38:13 01:52:32:13
דבר נוסף שגיליתי
עליו לאחרונה,

01:52:49:17 01:52:40:24
הוא פעל עם ארגונים שונים כדי
להעלות את קהילת ביתא ישראל לארץ.

01:52:51:13 01:52:49:21
אני לא ידעתי שהוא עסק בזה.

01:53:01:17 01:52:51:20
לאחר שנקלט כמורה בארגון אורט,
הוא עבר לגור איתי בעיר טגה.

01:53:13:12 01:53:02:06
הוא היה מלמד באמבובר
ואני לימדתי בטדה, לא עבדנו יחד.

01:53:22:06 01:53:13:21
המרחק מטדה לאמבובר היה די גדול.
במשך שנה הוא הלך וחזר ברגל.

01:53:26:05 01:53:22:16
אחרי שנה הוא קנה סוס
שעזר לו להתנייד.

01:53:30:01 01:53:27:01
חיינו ככה זמן מה.

01:53:36:22 01:53:34:22
במהלך הזמן הזה
נכנסתי להריון.

01:53:44:00 01:53:38:00
בערך ארבעה חודשים אחרי,

01:53:48:08 01:53:44:12
הוא סיפר לי על התוכניות
שלו לעלות לישראל.

01:53:51:22 01:53:48:11
הוא תכנן הכול
ולא שיתף אותי עד אז.

01:54:00:12 01:53:52:03
אבל כל הזמן הזה תכנן
וניסה לעלות לארץ.

01:54:04:14 01:54:01:17
ואז הוא אמר לי שעלינו לעבור
לאדיס אבבה כדי לעלות לארץ.

01:54:05:20 01:54:04:17
הוא שיתף אותך?

01:54:07:10 01:54:05:24
כן, הוא אמר לי
שאנחנו עוזבים.

01:54:10:09 01:54:07:14
הוא שיתף אותך שאתם עוזבים
לאדיס אבבה או לישראל?

01:54:12:08 01:54:10:12
הוא סיפר לי
גם על העלייה לישראל.

01:54:17:13 01:54:12:12
שיתפתי את המשפחה שלי בתוכניות,
לאחר מכן עברנו לאדיס אבבה.

01:54:28:11 01:54:17:16
אחרי שלושה חודשים באדיס אבבה,

01:54:31:10 01:54:28:16
הוא סיפר לי שהתוכניות
שלו לא יתממשו.

01:54:37:12 01:54:31:13

לא ידעתי שום דבר על הפעילות
שלו כדי לקדם את הנושא.

01:54:44:13 01:54:38:01
כשאני חושבת על זה בדיעבד,
העבודה שלו הייתה סודית.

01:54:47:21 01:54:45:00
אחרי הכול התוכניות
לעלות לארץ לא התמשו.

01:54:52:07 01:54:48:00
הוא היה חייב לחזור לעבודתו.

01:55:02:04 01:54:54:13
לאחר שדנו על המצב,
החלטנו שאשאר באדיס אבבה.

01:55:08:01 01:55:02:23
היו לי שם קרובי משפחה מצד אבי,
לאם המשפחה קראו היילו דֶקְטָה.

01:55:13:08 01:55:08:06
סיכמנו שאני אגור אצלה עד
שהוא יחזור, והוא נסע לעבודתו.

01:55:20:17 01:55:14:19
בינתיים הוא נסע לעבודתו
ואני נשארתי באדיס אבבה.

01:55:22:08 01:55:20:20
במה עבדת באדיס אבבה?

01:55:27:01 01:55:22:12
לא הייתה לי עבודה. רוב הזמן
ביליתי עם קרובי המשפחה.

01:55:32:12 01:55:27:13
בחורף, כשהם יצאו לחופש
בעלי חזר לאדיס אבבה.

01:55:38:03 01:55:32:24
פעם נוספת התוכניות
לעלות לארץ לא התמשו.

01:55:42:10 01:55:38:19
ואז הוא אמר שעלינו
לחזור לגונדר.

01:55:48:14 01:55:42:17

לא היו לנו הרבה ברירות,
ונוסף על כך הייתי בהריון מתקדם.

01:55:52:23 01:55:48:16
גרתי זמנית אצל קרובי המשפחה,
אם לא מסתדר לנו לעלות לישראל,

01:55:54:09 01:55:53:03
עלינו לחזור לגונדר.

01:55:58:07 01:55:54:12
הכנו את עצמנו לחזרה
והוא קנה לנו כבר כרטיסים,

01:56:04:00 01:55:58:13
ופתאום נתקפתי כאבי בטן חזקים,
אני לא יודעת אם זה בגלל ההריון.

01:56:07:00 01:56:04:06
אמרתי לו שאני לא נוסעת
בגלל הכאבים שהיו לי.

01:56:10:06 01:56:07:13
הוא הקשיב ומכר
את הכרטיסים חזרה.

01:56:14:13 01:56:11:12
הכאבים עברו לי עם הזמן.
אני לא יודעת ממה זה קרה.

01:56:19:01 01:56:14:15
2-3 שבועות לפני הלידה,
התחילו לי כאבים בגב התחתון.

01:56:23:04 01:56:19:12
לא עשו הכנה ללידה.

01:56:33:17 01:56:24:05
שבוע לאחר מכן הוא החליט
שאין לנו מה לעשות באדיס אבבה,

01:56:37:13 01:56:33:18
ושצריכים לחזור לגונדר.

01:56:40:00 01:56:38:24
ואני הסכמתי לחזור.

01:56:43:22 01:56:40:06
הוא שוב קנה כרטיסים
ושוב התחילו לי הכאבים.

01:56:52:00 01:56:44:00
החלטתי שלא לספר לו שכואב לי
הפעם החלטתי לחזור לגונדר.

01:57:00:07 01:56:53:07
נסענו באוטובוס. הנסיעה
מאדיס אבבה לגונדר לוקחת יומיים.

01:57:08:10 01:57:00:22
אחרי נסיעה של כשעתיים,
כשהגענו לאזור שנקרא פיצ'ה,

01:57:10:20 01:57:08:13
שוב התחילו לי כאבים עזים.

01:57:17:06 01:57:11:00
נוסעת שישבה במושב לידי
הבחינה שאני מתפתלת מכאבים

01:57:20:15 01:57:17:19
ושאלה אותי מה קרה
ואני סיפרתי שכואב לי.

01:57:24:19 01:57:20:18
היא שאלה אותי
שאלות על ההיריון,

01:57:27:09 01:57:24:20
עניתי לה בחיוב
על השאלות.

01:57:31:03 01:57:27:12
ואז אמרה לי שאני אמורה
ללדת בשעות הקרובות,

01:57:33:21 01:57:31:04
ולכן עלינו לרדת
עכשיו מהאוטובוס.

01:57:39:01 01:57:34:00
היא שאלה אותי אם הבאתי איתי
מגבת וסכין, אבל לא היה לי כלום.

01:57:49:08 01:57:40:13
היא אמרה לבעלי שעלינו לרדת
מהאוטובוס מכיוון שאני אמורה ללדת.

01:57:50:22 01:57:49:12
הוא הסכים וירדנו מהאוטובוס.

01:57:56:15 01:57:51:00
ירדנו באזור פ'יצה
ולא זיכו אותנו על הכרטיס.

01:57:57:15 01:57:56:18
איפה ירדת?

01:57:59:00 01:57:57:23
ירדנו בפ'יצה.

01:58:00:19 01:57:59:02
כן, אבל מה היה שם?

01:58:07:19 01:58:00:22
פ'יצה זו עיירה קטנה,
היינו חייבים לרדת שם בלית ברירה.

01:58:11:10 01:58:07:24
אם היינו ממשיכים הלאה,
לא היינו מוצאים כלום.

01:58:13:21 01:58:11:11
זו העיירה היחידה באזור,

01:58:19:11 01:58:14:00
ולכן ירדנו שם
ושכרנו חדר במלון.

01:58:26:12 01:58:19:12
היה צריך לדאוג למקום
מנוחה בלי קשר ללידה.

01:58:29:13 01:58:26:20
הוא השאיר אותי במלון

01:58:42:13 01:58:29:17
ויצא לחפש מיילדת,
אחרי שמצא מיילדת הביא אותה למלון.

01:58:51:13 01:58:43:00
הוא ביקש מהמיילדת שתישאר
איתי ויצא לחפש מרפאה.

01:58:57:18 01:58:51:24
הוא מצא מרפאה, נסענו במונית
למרפאה יחד עם המיילדת.

01:59:13:08 01:58:58:00
הגענו למרפאה, במרפאה היו אחיות

שעזרו וגם המיילדת הייתה איתנו.

01:59:20:02 01:59:14:12
כשלוש שעות אחרי הלידה,

01:59:25:21 01:59:20:06
שיחררו אותנו וחזרנו
למלון עם התינוק.

01:59:30:11 01:59:25:24
נשארנו יומיים נוספים
במלון בעיירה פיצ'ה.

01:59:33:12 01:59:30:12
ומשם חזרנו לאדיס אבבה.

01:59:38:14 01:59:34:00
לקרובי המשפחה שלי שגרתי
אצלם לפני שנסענו.

01:59:42:21 01:59:39:00
מפני ששנינו עבדנו
בארגון אורט,

01:59:47:18 01:59:42:22
הם שלחו לנו נהג שיסיע
אותנו לאדיס אבבה.

01:59:57:01 01:59:48:00
שהינו אצל קרובי משפחה שלי
במשך שבוע אחרי הלידה.

02:00:02:13 01:59:59:00
עדיין לא יכולנו
לעלות לישראל,

02:00:06:05 02:00:04:00
ולכן הייתי צריכה
לחזור להוריי.

02:00:13:13 02:00:07:06
קיבלנו הסעה מארגון אורט
שהסיעו אותי עד לבית הוריי.

02:00:22:17 02:00:14:00
במקרה יצא שחזרתי ביום שבת
בימי שבת כל המשפחה היו מתכנסים.

02:00:25:09 02:00:22:20
כשפתאום הופעתי להם

משום מקום, הם שמחו מאוד.

02:00:27:10 02:00:25:11
הם לא האמינו שאצליח להגיע.

02:00:33:21 02:00:27:13
אחרי מה שעברתי עם הלידה,
הם לא ציפו שאחזור.

02:00:41:22 02:00:34:06
אבל ברוך ה' הצלחתי להגיע אליהם
עם התינוק והם שמחו על כך מאוד.

02:00:47:05 02:00:45:00
אני אצטרך לחזור אחורה.

02:00:48:16 02:00:47:08
אין בעיה, תספרי לנו.

02:00:53:07 02:00:48:19
כשחזרתי לאדיס אבבה
אחרי הלידה,

02:01:02:09 02:00:53:09
דוד שלי אמר לי שסתם מיהרתי,
שכדאי שאשאר אצלם עד שאלד.

02:01:05:16 02:01:02:12
מפני שהחלטתי לנסוע, הוא העניק
שם לכל ילד הוא קרא לו דובֶּלָה,

02:01:12:23 02:01:05:20
כיוון שהילד נולד במפתיע
בלי תכנון והכנות מיוחדות.

02:01:19:14 02:01:14:09
ואשתו, היא מטגראיי במקור,
העניקה לו את הכינוי "עיתונאי".

02:01:22:02 02:01:19:17
הוא קיבל הרבה שמות.

02:01:25:03 02:01:22:10
ואז חזרתי להוריי.

02:01:29:20 02:01:25:06
כשחזרתי להוריי אמי העניקה
לו את השם "דְּסָאֵלִיין".

02:01:33:23 02:01:30:21

הלידה הזאת הייתה סיפור גדול
לא רק מפני שהוא נולד באמצע נסיעה,

02:01:40:07 02:01:34:00
טרחנו הרבה סביב הלידה הזאת,
בנוסף הגוף של התינוק לא התייצב.

02:01:46:16 02:01:41:21
כשילדתי אותו אפילו לא היה לי
ציד להחזיק בו את התינוק.

02:01:51:01 02:01:46:22
כדי להחזיק את הילד לקחתי מכנסיים,
קרעתי אותו לשניים וככה הסתדרתי.

02:01:54:13 02:01:52:00
בצורה הזו העברתי
את אותם הרגעים.

02:01:58:12 02:01:55:00
מדהים. מה הלאה?

02:02:06:01 02:02:01:12
כשהגעת להורים שלך נכנסת ישירות
לבית או לגוג'ו של היולדות?

02:02:09:01 02:02:07:00
נכנסתי לגוג'ו של היולדות.

02:02:11:06 02:02:09:04
איך נראה המקום?

02:02:16:03 02:02:11:10
הגוג'ו זה בית קטן
שעשוי מקש.

02:02:20:11 02:02:16:07
יש גדר אבנים מסביב,

02:02:26:19 02:02:21:10
יש גם מיטה ומזרון קש.

02:02:30:09 02:02:27:07
נכנסתי לגוג'ו.

02:02:39:18 02:02:30:13
זה היה קרוב לבית הוריי
מרחק של כ-50 עד 100 מטר.

02:02:43:18 02:02:39:24

אחרי שרכשת השכלה
וגרת תקופה מסוימת בערים,

02:02:46:19 02:02:43:21
לא היה לך קשה להיכנס לגוג'ו?

02:02:55:00 02:02:47:18
אמנם גרתי בערים
אבל לא היה לי קשה.

02:03:02:11 02:02:55:11
אני מכירה את זה מילדות, ראיתי
שאמי ודודות שלי משתמשות בגוג'ו.

02:03:07:02 02:03:02:19
לכן זה לא היה דבר חדש
בשבילי. הסתדרתי עם זה.

02:03:09:00 02:03:07:06
אוקיי, תמשיכי.

02:03:16:08 02:03:09:16
העבודה התחילה בחודש הראשון.

02:03:22:15 02:03:16:11
כולנו חזרנו לעבודה.

02:03:24:24 02:03:22:22
בעצם רק אני חזרתי לעבודה,
בעלי לא חזר לעבודה.

02:03:29:17 02:03:25:01
בזמן הזה הילד היה
בן חמישה חודשים.

02:03:36:11 02:03:30:12
המשטר של ה"דָרְג"
חיפשו את בעלי.

02:03:45:08 02:03:37:00
המצב גרם למשפחה לדאוג
גם הוריי וגם אני דאגנו,

02:03:48:21 02:03:45:13
והיינו צריכים לנקוט פעולות
כדי להציל את חייו.

02:03:51:07 02:03:49:00
היכן אתם מחביאים אותו
כדי להציל את חייו?

02:03:51:23 02:03:51:08
מה שאלת?

02:03:55:02 02:03:52:01
כשמסטר ה"דרג" חיפשו את בעלך,
איפה הוא היה?

02:04:00:16 02:03:55:14
באותו זמן בתי הספר עדיין
היו סגורים מפני שהיה חורף.

02:04:03:07 02:04:01:23
לכן בעלי לא היה בגונדר
בזמן שחיפשו אותו.

02:04:06:08 02:04:03:09
הוא נסע לאדיס אבבה,
משם המשיך ל"שירה", עיר הולדתו,

02:04:13:09 02:04:06:11
הוא אמר לנו שהוא
נוסע להביא מסמכים.

02:04:17:00 02:04:13:11
כשאני חושבת על כל זה בדיעבד,
הוא עשה עבודות סודיות.

02:04:21:20 02:04:18:18
באותם הימים הוא למד,
חיפש ותכנן דרכים,

02:04:24:17 02:04:21:21
כיצד לעלות את קהילת
ביתא ישראל לארץ.

02:04:31:10 02:04:25:11
בזמן שהיה שם, באו אלינו הביתה
חיילי "דרג" ושאלו אותנו עליו.

02:04:35:13 02:04:31:14
הם שאלו אותי היכן הוא נמצא.

02:04:42:09 02:04:35:17
השבתי להם שהוא נמצא בחופשה
מהלימודים, אמרתי להם מתי יחזור.

02:04:43:21 02:04:42:12
אמרת להם את האמת?

02:04:47:10 02:04:44:00
כן, הוא היה צריך
לחזור ב-15 בינואר.

02:04:49:09 02:04:47:12
אמרתי להם את תאריך חזרתו.

02:04:51:21 02:04:49:12
הם חזרו לעיסוקם
עם המידע הזה.

02:04:57:00 02:04:52:00
ב-15 בינואר בעלי חזר.

02:05:05:01 02:04:57:13
והשאלה הראשונה ששאל אותי
הייתה האם מישהו חיפש אותו?

02:05:07:23 02:05:05:12
אמרתי לו שאכן חיפשו
אותו חיילי דרג.

02:05:12:24 02:05:08:00
כששמע את זה הוא נבהל מאוד.

02:05:22:14 02:05:15:05
הוא התחיל למרר
על כך שרודפים אותו.

02:05:32:00 02:05:22:17
מפני שה"דרג" ביקש להסגיר אותו,
אבי פעל להציל את חייו של בעלי.

02:05:38:00 02:05:32:13
הוא דאג שיהיה לו מקום
מסתור אצל דודים שלו.

02:05:40:14 02:05:38:12
לאחר זמן קצר אבי דאג
שהוא ימלט לסודן.

02:05:43:13 02:05:40:24
מה בעלך עשה
אחרי שחזר אליכם?

02:05:49:07 02:05:44:06
הרי הודעת לו
שהשוטרים חיפשו אותו.

02:05:51:23 02:05:49:10

איפה הוא היה בזמן הזה
עד שהוא נמלט לסודן?

02:05:53:05 02:05:52:01
הוא היה אצל ההורים שלי.

02:05:56:16 02:05:53:07
אני חזרתי לגור עם ההורים שלי
ולכן הוא הגיע ישר להורי.

02:06:03:22 02:05:57:04
אחרי שידע שמחפשים אותו,
הבנו שהוא צריך להימלט.

02:06:11:22 02:06:04:01
אבי חשב שזמנית כדאי שהוא יסתתר
בכפרים מרוחקים אצל המשפחות שלנו.

02:06:18:06 02:06:12:00
ולכן אבי לקח אותנו
לכפר אמבובר, לדודים שלו.

02:06:21:21 02:06:18:09
בעלי שהה זמן קצר
אצל הדודים של אבי.

02:06:25:21 02:06:21:24
אבי הבין שבעלי לא יכול
לגור אצל דודים שלו זמן רב.

02:06:28:09 02:06:26:00
באותה תקופה הייתה אפשרות
לבקש חנינה מהמשטר.

02:06:36:05 02:06:28:13
אבי חשב על דרכים שיוכל לקבל
בשבילו חנינה ולהחזיר אותו הביתה.

02:06:40:00 02:06:36:09
מה הייתה הסיבה
שחיפשו את בעלך?

02:06:42:10 02:06:40:02
למה הוא היה צריך לבקש חנינה?

02:06:45:06 02:06:42:12
בזמן שמשטר ה"דרג" היה בשלטון,

02:06:53:12 02:06:45:12
כל מי שהיה מעורב בפוליטיקה

או היה מזוהה עם מפלגת "איאפא",

02:06:57:04 02:06:53:24

יכול היה לבקש חנינה
ולהצטרף לתנועת "הדרג".

02:06:59:23 02:06:57:06

בעלי לא היה קשור
לנושאים פוליטיים.

02:07:02:18 02:07:00:00

אז למה בעלך היה צריך
לבקש חנינה?

02:07:08:16 02:07:03:22

אבי הגה את הרעיון של
בקשת חנינה מהמסטר.

02:07:13:12 02:07:08:19

באותם הימים,
כל מי שמחה או הפגין,

02:07:21:14 02:07:13:17

וכל מי שהיה מזוהה עם מפלגת איאפא,
או שניסה לסייע למפלגה המתנגדת,

02:07:24:09 02:07:21:16

היה נעצר ע"י שלטון "הדרג".

02:07:29:11 02:07:24:18

הם חיפשו את בעלי פרדה לא מכיוון
שהוא מזוהה עם המפלגה המתנגדת,

02:07:31:16 02:07:29:13

אלא מפני שהוא פעל להעלות
את קהילת ביתא ישראל לישראל.

02:07:32:23 02:07:31:18

אני מבינה את זה.

02:07:36:04 02:07:33:00

כפי שציינת קודם,
הוא לא סיפר לכם על הפעילות שלו,

02:07:40:02 02:07:36:08

אז מה הסיבה שחשבתם
שבגללה המשטר מחפש את בעלך?

02:07:41:24 02:07:40:05

אנחנו חשבנו שמחפשים אותו,

02:07:45:12 02:07:42:00
אולי מפני שה "דרג" חשב
שהוא מזוהה עם מפלגת איאפא.

02:07:50:08 02:07:45:16
איאפא היו מתנגדיו של הדרג,
והמשטר עצר כל מי שהתנגד לו.

02:07:53:07 02:07:50:21
דבר נוסף שיכול להתקשר לזה,

02:08:01:18 02:07:53:10
אני ואחותי הקטנה נלקחנו לחקירה.
זה קרה לפני שבעלי נסע.

02:08:04:19 02:08:02:01
הם חקרו אם אנחנו מזוהות
עם מפלגת "איאפא".

02:08:09:00 02:08:05:11
אחרי שהבינו שאין לנו קשר
לשום דבר, החזירו אתנו הביתה.

02:08:12:10 02:08:10:14
אבי היה מודאג מכל המצב.

02:08:21:14 02:08:12:13
מכיוון שראה שהרגו את חברו
של פרדה מאותן הסיבות,

02:08:24:08 02:08:21:17
המקרה הזה הגביר את החששות שלו
לגבי גורלו של פרדה.

02:08:29:00 02:08:24:10
לכן אבי שיער שיכול להיות
שיש לפרדה קשר למפלגת איאפא.

02:08:33:00 02:08:29:24
לא שאלתם את פרדה
במה הוא עוסק?

02:08:35:18 02:08:33:18
לא שאלנו אותו.

02:08:39:13 02:08:35:21
הרי הוא בעלך. האם לא
שאלת מה היו עיסוקיו?

02:08:45:15 02:08:39:15
בנושאים הפוליטיים
דווקא הוא חשב שאני מעורבת בזה,

02:08:47:23 02:08:45:18
ואני לא העליתי על דעתי שהוא
יכול להיות מעורב בזה.

02:08:50:15 02:08:48:00
וגם לא הייתה לי שום
מעורבות בפוליטיקה,

02:08:59:00 02:08:51:00
אבל מפני שהמסטר חיפש אותי,
אם היו מגלים שהוא מעורב בהתנגדות,

02:09:03:09 02:08:59:05
הדרך היחידה להיחלץ מזה
היא לבקש חנינה מהמסטר,

02:09:06:03 02:09:03:13
לכן אבי חשב על הפתרון הזה.

02:09:13:04 02:09:08:00
בהתחלה אבי לקח את פרדה
לכפר שנולדתי בו, ג'ינא.

02:09:17:09 02:09:13:08
המשפחה של אמי גרו שם.

02:09:24:21 02:09:17:12
הוא שהה שם במשך שבועיים
בזמן שפרדה שהה שם.

02:09:30:05 02:09:25:00
אבי יחד עם דוד שלי,
ששמו מְנַאֲלֶכְר דְסֻטָה,

02:09:39:21 02:09:30:08
תכננו לקחת אותו לבקש חנינה
דרך כפר שנקרא טיקל דִינְגַאיי.

02:09:41:12 02:09:40:00
האם פרדה הסכים לזה?

02:09:44:05 02:09:42:00
כן, הוא הסכים לבקש חנינה.

02:09:53:11 02:09:44:12
בזמן שהכנו את תוכנית המילוט,

השוטרים באו אלינו פעם נוספת

02:10:00:16 02:09:54:00
והקרו את אבא שלי. באותו יום
אני הלכתי ללמד ב"טדה".

02:10:07:01 02:10:01:08
אבי היה בשדה, הם הלכו לשם
ושאלו אותו היכן נמצא פרדה

02:10:09:00 02:10:07:06
אבי השיב להם שפרדה איננו.

02:10:17:10 02:10:09:04
לא היו לאבי הרבה ברירות ולכן
הוא נאלץ להראות להם היכן הוא נמצא.

02:10:24:12 02:10:18:23
כל הדרך אבי הרגיש רע עם עצמו.

02:10:28:21 02:10:24:21
הוא לא הבין איך הוא יכול לקחת
את השוטרים למשפחה שנתנה לו מסתור.

02:10:35:10 02:10:29:00
לא יהיה צודק שהשוטרים
יתעללו במשפחה.

02:10:41:11 02:10:35:17
אבי מספר שבאמצע הדרך
הרגיש אשמה גדולה,

02:10:47:01 02:10:41:12
שאם הוא היה מוצא בור
בדרך, היה קובר את עצמו.

02:10:51:02 02:10:47:20
לא מגיע שיתעללו במשפחה הזו,
ככה הוא התחבט עם עצמו על הדרך.

02:10:58:00 02:10:51:10
אבל הוא לא יכול לעשות הרבה,
הוא היה מוקף בשוטרים.

02:11:02:01 02:10:58:23
אחרי שהם עשו את כל הדרך,

02:11:12:08 02:11:04:13
הם לא מצאו את פרדה.
מכיוון שלא מצאו את פרדה,

02:11:21:04 02:11:15:02
הם התעללו במשפחה שנתנה לו מסתור
כדי שיגלו להם לאן הוא ברח.

02:11:27:15 02:11:22:13
עד שלא תגלו לנו
לאן הוא ברח, לא נעזוב אתכם.

02:11:30:21 02:11:27:18
אחרי כל ההתעללות
שהמשפחה והילדים עברו,

02:11:33:05 02:11:31:00
לבסוף הם לא הצליחו
לאתר את פרדה.

02:11:38:13 02:11:34:08
באותו זמן פרדה היה
יחד עם אחיה של אמי.

02:11:46:24 02:11:38:22
אחיה של אמי היה ראש ועד החקלאים
ולכן היו לו החתימות הדרושות.

02:11:52:23 02:11:47:06
ביחד עם בן דוד שלי הם תכננו
הכול. הם הכנו מכתב יציאה,

02:11:58:07 02:11:53:00
והלכנו לסודן.
כולל בת הדודה שלי.

02:12:04:00 02:11:59:02
לאחר מכן השוטרים
החזירו את אבי לביתו.

02:12:09:12 02:12:04:06
בנוסף הם תפסו את בן דודי מצד אמי,
בלאיי וורקן, הוא דובר תיגרינית.

02:12:11:21 02:12:09:16
הם טענו שהוא עזר להם להימלט.

02:12:16:11 02:12:11:24
הם לקחו אותנו ואת ואבי
לגונדר ושמו אותם בבית סוהר.

02:12:19:20 02:12:16:22
הם ישבו בבית הסוהר שנה שלמה.

02:12:24:15 02:12:20:01
במהלך השנה הם עברו התעללות
ואלימות מצד הסוהרים

02:12:27:17 02:12:24:24
ולאחר שנה הם השתחררו מהכלא.

02:12:34:10 02:12:28:05
באותה עת אמי עברה ימים
לא קלים, היא הייתה אחרי לידה.

02:12:40:00 02:12:34:13
היא ילדה את אחי הקטן,
שהיה בגיל של הבן שלי.

02:12:41:23 02:12:40:08
היה הפרש של חודשיים.

02:12:44:21 02:12:42:00
כשהיא הלכה לבקר את אבי בכלא היא
הייתה צריכה לקחת איתה את התינוק.

02:12:48:22 02:12:44:24
את כל הדרך מאזזו לגונדר
היא הייתה הולכת ברגל.

02:12:53:02 02:12:49:07
במשך שנה הלכה לבקר
את אבי בכלא.

02:12:57:16 02:12:53:04
אלו היו חיי המשפחה שלנו
במהלך השנה שאבי ישב בכלא.

02:13:04:00 02:12:58:13
מה קורה לך באותם הימים?
את היית מורה בעיירה "טדה",

02:13:09:18 02:13:04:05
אביך נלקח לכלא, ובעלך נעלם.
איך הסתדרת?

02:13:12:12 02:13:10:16
זה היה מאוד קשה.

02:13:18:02 02:13:15:01
המצב היה מאוד מסובך.

02:13:23:08 02:13:19:04

ההיעלמות של בעלי ציערה אותי.

02:13:27:12 02:13:23:12
מכיוון שרק נישאנו ונולד לנו ילד,
לא נהנינו מחיי הנישואים שלנו.

02:13:31:08 02:13:27:16
אבל התנחמתי בזה שחיינו ניצלו.

02:13:33:11 02:13:31:12
איך ידעת שהוא בחיים?

02:13:36:22 02:13:33:14
כשהוא הגיע לסודן,
הוא שלח לי מכתב.

02:13:41:16 02:13:37:00
ואף הציע לי שליח שייקח
אותי אליהם לסודן.

02:13:48:19 02:13:41:19
אני השבתי לו דרך השליח שאני
לא מוכנה לסכן את חיי התינוק.

02:13:51:11 02:13:48:24
לכן ידעתי בוודאות
שהוא הגיע לסודן.

02:13:56:23 02:13:53:00
בנוסף לזה דאגתי מאוד לאבי.

02:14:02:22 02:13:57:01
אבי יושב בבית סוהר
מפני שניסה להציל את חיי בעלי.

02:14:09:10 02:14:05:00
גם בן הדוד שלי נכלא
מאותן הסיבות.

02:14:11:10 02:14:09:12
כל המצב הזה היה מסובך
וקשה עבורי.

02:14:16:21 02:14:11:13
בנוסף לזה הייתי עם תינוק,
למרות שהייתה לי עוזרת בית,

02:14:18:05 02:14:17:00
התינוק לא היה
הבעיה העיקרית.

02:14:21:21 02:14:18:09
כל פעם הייתי צריכה לנסוע מ"טדה"
לגונדר לבקר את אבא שלי בכלא.

02:14:27:09 02:14:21:24
ימי הביקור היו מוגבלים
רק לימי ראשון וימי שלישי,

02:14:32:21 02:14:27:18
אז הייתי צריכה להתאים
את ימי החופש שלי לימי הביקור.

02:14:38:20 02:14:33:00
מדי פעם אבי רצה לראות את התינוק,
אז הייתי סוחבת את התינוק כל הדרך.

02:14:43:00 02:14:38:24
לכן התקופה הזו
הייתה מאוד קשה!

02:14:53:20 02:14:47:24
לאחר מכן, כשאבי השתחרר מהכלא,

02:14:56:16 02:14:54:15
אני לא יודעת לתאר לך
את השמחה שחוויתי,

02:14:58:01 02:14:56:19
פתאום הכול הסתדר.

02:15:00:18 02:14:58:03
חיי של בעלי ניצלו
והוא נמצא בסודן,

02:15:05:10 02:15:00:21
למרות כל ההתעללות שאבי עבר
בכלא, הוא חזר בריא ושלם.

02:15:07:13 02:15:05:14
הוא חזר לבית בריא ושלם.

02:15:19:22 02:15:08:00
מאז חזרתו, חיי המשפחה חזרו
לקדמותם. זה שימח אותנו מאוד.

02:15:26:05 02:15:25:01
זה היה מקרה קשה, נכון?

02:15:27:03 02:15:26:08

בוודאי, מאוד קשה.

02:15:35:00 02:15:29:12
אוקיי. איך עלית לישראל?

02:15:37:02 02:15:35:24
לאחר מכן...

02:15:47:04 02:15:40:21
סגרו את ארגון "אורט"
סגרו אותו לתמיד.

02:15:53:09 02:15:48:00
כשהארגון נסגר התחלתי לחשוב
איך אפרנס את עצמי ואת התינוק.

02:15:58:03 02:15:53:12
לא רציתי להיות שוב נטל
על הוריי, הייתי מודאגת מזה.

02:16:02:05 02:15:58:19
אבל אחרי שארגון אורט נסגר,
למזלנו משרד החינוך האתיופי

02:16:06:17 02:16:03:01
קלט את המורים של הארגון
שסיימו 12 שנות לימוד.

02:16:11:17 02:16:06:21
אני סיימתי 12 שנות לימוד
לאחר שהבן הראשון נולד.

02:16:17:06 02:16:11:23
מדי ערב הלכתי מ"טדה" לגונדר
כדי להשלים 12 שנות לימוד.

02:16:22:01 02:16:17:12
הבן שלי שילם את המחיר הכבד
הכרוך בזה.

02:16:28:08 02:16:23:20
מתוך חשיבה לקדם את עצמי
ולסיים את לימודיי,

02:16:39:10 02:16:28:24
כשהיה רק בן שנה וחצי העברתי
אותו לחסות אמי ועוזרת הבית.

02:16:51:11 02:16:39:17
ביקשתי מאמי שהבן שלי יחיה איתם,

אני אדאג שלא יחסר להם כלום.

02:16:55:06 02:16:51:13
ביום עבדתי כמורה ובלילות
הלכתי לגונדר כדי ללמוד.

02:17:02:17 02:16:55:17
ככה סיימתי 12 שנות לימוד.

02:17:11:09 02:17:03:00
לכן כשארגון נסגר אנחנו קיבלנו
את הזכות להיקלט כעובדי מדינה,

02:17:13:19 02:17:11:12
כלומר, מי שסיים
12 שנות לימוד.

02:17:18:00 02:17:14:00
אחרי זה אני שובצתי
בעיר שנקראת דְּבֶרְטָאבֹּר.

02:17:20:23 02:17:18:04
הראיתי לך את התמונה
משם קודם לכן.

02:17:27:24 02:17:24:13
עבדתי שם במשך 3 שנים.

02:17:32:07 02:17:28:12
בְּדֶבְרְטָאבֹּר הייתה
עירי שנקראת גאסיי.

02:17:41:07 02:17:33:18
בנוסף להיותי מורה שם
היו כל מיני מועצות,

02:17:48:10 02:17:41:11
מועצת הנשים ומועצת הצעירים,
אני השתתפתי בשתיהן.

02:17:52:20 02:17:48:14
התמונה זו צולמה
יחד עם מועצת הנשים,

02:17:57:09 02:17:52:21
הן היו תושבות העיר,
הן לא היו תלמידות.

02:18:06:08 02:17:57:12
במועצת הנשים הקמנו להקה. אני

הייתי סגנית ראש ועד מועצת הנשים.

02:18:10:13 02:18:06:10

יחד עם ראש המועצה
הקמנו את הלהקה.

02:18:17:19 02:18:10:15

זו תעודת הזהות
שקיבלתי בעיר דְּבֶרְטָאבֹּר,

02:18:24:01 02:18:18:00

וזו תעודת הוראה
ממשרד החינוך האתיופי.

02:18:33:10 02:18:25:07

בהתחלה היה לי מאוד קשה
לעבוד שם, בְּדֶבְרְטָאבֹּר.

02:18:36:21 02:18:33:12

ראשית, אף פעם לא נסעתי
כל כך רחוק כדי ללמד.

02:18:39:05 02:18:37:12

עברתי שם במטרה
לגור לשם.

02:18:43:16 02:18:39:08

אני אהיה רחוקה מהמשפחה שלי,
רחוקה מהבן שלי,

02:18:48:23 02:18:44:00

חשבתי על הכול,
אבל לא הייתה לי ברירה.

02:18:53:10 02:18:49:00

הייתי חייבת להתפרנס
וגם לדאוג לבן שלי.

02:19:00:05 02:18:53:13

למרות העזרה של משפחתי בגידול
הילד, החלטתי שאני נוסעת ללמד.

02:19:07:11 02:19:00:14

הייתי המורה היחידה מביתא ישראל,
כל השאר היו נוצרים.

02:19:09:24 02:19:07:15

לא הכרתי את העיר
ולא את התרבות המקומית.

02:19:14:08 02:19:10:10
בכל מקרה השכרתי דירה
שם והתחלתי לעבוד.

02:19:23:18 02:19:15:18
כשנסעתי לשם לקחתי איתי את בתו
של הדוד שלי, שנכלא יחד עם אבי.

02:19:27:16 02:19:23:20
האמא של הילדה
נפטרה באותו זמן.

02:19:36:21 02:19:27:21
הרגשתי שאני חייבת לו כיוון שהוא
ישב בכלא כדי להציל את בעלי.

02:19:42:15 02:19:37:00
לכן החלטתי לקחת אותה
איתי לְדְבְרֵטְאָבוֹר כדי ללמד אותה.

02:19:48:20 02:19:43:00
הילדה התחילה ללמוד
מהבסיס כשהייתה אצלי.

02:19:53:13 02:19:49:00
לימדתי אותה בערך שנתיים,

02:19:57:22 02:19:53:23
וכששמעתי שהמשפחה שלה הולכים
לסודן במטרה לעלות לארץ,

02:20:07:08 02:19:58:00
החזרתי אותה למשפחתה
כדי שתעלה איתם לישראל.

02:20:10:21 02:20:07:15
כשגרתי בְּדְבְרֵטְאָבוֹר,

02:20:14:12 02:20:12:11
הכול היה חדש בשבילי,

02:20:19:03 02:20:15:13
חוץ מבית הספר וההוראה
שלא היו חדשים לי.

02:20:24:11 02:20:20:00
בהתחלה רציתי שיהיו לי
חברים שיבינו אותי.

02:20:32:00 02:20:25:00

התרבות המקומית הייתה שונה
מהתרבות של גונדר.

02:20:38:17 02:20:33:00
בהתחלה חששתי מכל זה,
אבל זה לא היה כזה נורא.

02:20:42:12 02:20:39:00
לאט לאט התרגלתי לאנשים,
הם אנשים שמכבדים מאוד.

02:20:47:24 02:20:43:12
כשאת עוברת בין האנשים
מקבלים אותך בברכה,

02:20:51:04 02:20:48:12
לכן חייתי שם בכבוד רב.

02:20:56:16 02:20:52:14
היו לי שם חברים טובים.

02:21:01:15 02:20:57:00
אבל מרגע שעברתי
מגונדר לִדְבְּרֵטָאבֹּר,

02:21:05:13 02:21:01:16
לא סיפרתי לאיש
שאני מביתא ישראל.

02:21:06:09 02:21:05:16
למה לא סיפרת?

02:21:14:13 02:21:10:12
ראשית, אני הייתי היחידה
שם מביתא ישראל.

02:21:18:04 02:21:15:06
לא היה שם איש שהאמין ביהדות.

02:21:26:00 02:21:18:24
תהיתי כמה זמן אני אוכל לשמור
על הדת שלי, למשל שמירת שבת.

02:21:30:01 02:21:26:12
בחגים לא הייתה לי בעיה,
נסעתי למשפחה שלי.

02:21:35:17 02:21:30:13
אבל בשבתות היה לי קשה, בשבתות
שהיינו שותים יחד קפה "בונה",

02:21:43:20 02:21:35:21
והייתי מסרבת להשתתף בבונה,
זה היה מכשול עבורי.

02:21:45:24 02:21:44:00
לאחר שחשבתי על כל זה,

02:21:49:00 02:21:46:00
החלטתי שאני מסתירה
את הזהות הדתית שלי.

02:21:55:03 02:21:50:13
בסוף הם גילו שאני מביתא ישראל.

02:21:56:04 02:21:55:08
איך הם גילו?

02:22:02:12 02:21:57:12
סבי מצד אבי...

02:22:04:06 02:22:02:24
זה האיש שמופיע מאחור.

02:22:05:00 02:22:04:08
כן.

02:22:14:10 02:22:06:17
סבי נהיה חולה בפתאומיות, לקחו
אותו לבתי חולים באדיס ובגונדר.

02:22:17:08 02:22:14:15
לאחר שהיה חולה
זמן קצר, הוא נפטר.

02:22:20:11 02:22:17:12
כשנפטר, התקשרו
אליי מהמשפחה.

02:22:23:19 02:22:20:15
הייתה לי חברה שעבדה
במשרד התקשורת.

02:22:32:14 02:22:24:00
אני כבר ארזתי את הדברים שלי
לנסיעה והמתנתי לאוטובוס.

02:22:41:22 02:22:33:11
תחנת האוטובוס הייתה ליד המשרד
שלה. כשהתקשרו אליה הלכתי לשם,

02:22:46:07 02:22:42:00
נכנסתי לתא כדי לשוחח בטלפון.

02:22:50:20 02:22:46:13
מהצד השני אבי נרשם
לתור של המתקשרים,

02:22:54:09 02:22:50:21
והלך לקניות עד שהתור שלו יגיע.

02:22:59:11 02:22:54:18
הוא הודיע להם
מהי הסיבה שהתקשר אליי.

02:23:07:04 02:22:59:15
כשהלכתי לשוחח בטלפון המילה
הראשונה ששמעתי הייתה שסבי נפטר.

02:23:10:05 02:23:07:22
בהתחלה נבהלתי מאוד
מהבשורה המרה,

02:23:14:15 02:23:11:00
אבל היא הבינה שקרה משהו.
כששאלה אותי, לא השבתי לה.

02:23:20:09 02:23:14:19
הלכתי משם עם כל הדברים
שלי, כולל הטייפ שלי.

02:23:24:13 02:23:20:13
לקחתי שבועיים חופש
כדי לנוח ולהיות עם המשפחה.

02:23:32:22 02:23:25:15
בסוף החלטתי להשאיר את כל הציוד
בדירה שלי ולנסוע בלי כלום.

02:23:40:13 02:23:33:06
החברה ממשרד התקשורת הודיעה
לשאר החברים, היינו ארבעה חברים.

02:23:52:20 02:23:41:04
הם דיברו על פטירתו של סבי
ותכננו לבוא איתי להלוויה.

02:24:00:03 02:23:53:13
השבתי להם שאין צורך שיצטרפו אליי,
רק ביקשתי מהם שילוו אותי לנסיעה.

02:24:01:23 02:24:00:06
הם התעקשו לבוא איתי.

02:24:03:24 02:24:02:03
אני פחדתי מאוד שיגלו
שאני מביתא ישראל.

02:24:08:18 02:24:04:13
בסוף הם נסעו איתי למשפחה שלי.

02:24:11:07 02:24:09:04
במקרה זו הייתה תקופת צום
של הנוצרים, 40 יום,

02:24:16:11 02:24:15:00
הגענו לבית הוריי
והעברנו את הלילה שם.

02:24:19:00 02:24:16:14
ההלוויה התקיימה יום למחרת.

02:24:25:16 02:24:19:24
אחרי ההלוויה, נכנסו איתי לביתו
של סבי ושחטו שור לעילוי נשמתו.

02:24:35:23 02:24:25:17
שחטו שור לעילוי נשמתו של סבי, ראו
מתחת למיטה, בשר וראש עם קרניים.

02:24:43:11 02:24:36:22
אני לא הקשבתי, אבל הם שוחחו
ביניהם על השחיטה של השור.

02:24:46:09 02:24:43:16
לפי הדת הנוצרית, במהלך
הצום לא אוכלים בשר.

02:24:50:12 02:24:47:18
לאחר מכן הלכנו לקבר.

02:24:58:20 02:24:52:09
גם מקום הקבורה של ביתא ישראל
היה ממוקם רחוק משל הנוצרים.

02:25:03:00 02:24:58:24
אני הייתי באמצע ההלוויה
ולכן לא שמתי לב אליהם

02:25:07:07 02:25:03:13

אחרי שחזרנו מבית הקברות.

02:25:10:05 02:25:07:22
הם באו איתי בלי הכנה מוקדמת,

02:25:13:20 02:25:10:07
ולכן אבי קנה להם
כרטיס נסיעה מהעיירה.

02:25:18:24 02:25:14:11
ואז ליוויתי אותם
לתחנת האוטובוס.

02:25:22:21 02:25:19:01
באותו יום לא היה אוטובוס, לכן הם
היו חייבים להישאר לישון עוד לילה.

02:25:25:12 02:25:23:00
הם חזרו לישון אצלנו.

02:25:31:18 02:25:27:18
הייתה לי קרובת משפחה
שהמירה את דתה לנצרות.

02:25:35:12 02:25:32:11
בגלל הצום הכנו בשבילה במיוחד
רוטב שורו (חומוס) והם אכלו איתה.

02:25:42:10 02:25:36:00
לאחר מכן סידרתי להם מיטה לישון
ודאגתי גם לתינוק שלי למקום.

02:25:45:23 02:25:42:15
אני ישבתי שם
כדי לדאוג לאורחים.

02:25:48:08 02:25:46:02
היית טרודה מזה שהם יודעים
או בגלל משהו אחר?

02:25:49:06 02:25:48:13
מה שאלת?

02:25:51:02 02:25:49:08
דאגת מזה שהם יודעים
שאת מביתא ישראל?

02:25:53:00 02:25:51:04
כן, חשבתי על מה שגילו עליי.

02:25:56:13 02:25:53:03
שתי האורחות ישנו באותה מיטה
והבן שלי ישן באמצע ביניהן.

02:25:59:11 02:25:56:15
היה לילה,
אבל אני לא ישנתי.

02:26:02:20 02:25:59:24
אחת מהאורחות שלי הייתה טגרית,

02:26:07:22 02:26:03:08
פתאום היא התעוררה בבהלה,
התיישבה ואמרה לחברה השנייה,

02:26:14:01 02:26:08:01
אמרתי לך שהיא מביתא ישראל.
לא ראית את ראש השור מתחת למיטה?

02:26:19:09 02:26:14:05
אם היא נזכרה בראש של השור,
בטח שאלו את עצמן למה שחטו שור,

02:26:21:10 02:26:19:12
למה יש בשר, הרי אסור לאכול
בשר בצום, על פי הנצרות.

02:26:24:12 02:26:21:12
כנראה התחבטו כל היום
בשאלות האלה.

02:26:32:19 02:26:25:00
מאז ששמעתי את זה, חשבתי על מה
שהיא אמרה עד שחזרתי לִדְבְּרָטָבוֹר.

02:26:36:07 02:26:32:22
חשבתי כיצד הן יקבלו אותי,
מה הן יגידו לי וכו'.

02:26:42:00 02:26:36:10
אחרי שבועיים שהייתי
אצל המשפחה, חזרתי לִדְבְּרָטָבוֹר.

02:26:46:10 02:26:42:21
כשחזרתי, התגובות שלהם היו
לא כפי שצפיתי שיהיו.

02:26:51:13 02:26:46:13
חשבתי שיגיבו בתוקפנות,
יקראו לי קניבליט, שונאת אדם וכו'.

02:26:55:08 02:26:51:17
איך אכיר עכשיו חברות חדשות,
אלו המחשבות שהיו לי.

02:26:59:24 02:26:55:12
למרבה ההפתעה, כשחזרתי, הכול
היה מאורגן, הן רצו לחזק אותי.

02:27:04:09 02:27:00:03
כשנכנסתי הביתה, האוכל היה מוכן,
הן הביאו איתן ארוחת ערב.

02:27:06:12 02:27:05:00
כך זה המשיך שלושה ימים,

02:27:10:18 02:27:06:14
אחרי זה הן שאלו אותי שאלה.

02:27:13:10 02:27:11:04
השאלה ששאלו
הייתה שאלה עקיפה.

02:27:22:00 02:27:14:06
הן שאלו למה סבי נקבר
במקום שאין בו כנסייה.

02:27:28:22 02:27:22:12
לא ידעתי מה לענות להן ואז עלה
לי רעיון כיצד להשיב להן על השאלה.

02:27:31:00 02:27:29:00
התשובה שלי הייתה,

02:27:40:21 02:27:32:24
אבא של סבי - סבא רבא שלי,
נפטר בפתאומיות,

02:27:45:07 02:27:40:24
לכן קברו אותו באותו מקום.

02:27:56:24 02:27:45:10
לפני שסבי נפטר הוא ביקש
שיקברו אותו ליד אביו.

02:28:01:24 02:27:57:05
כדי לכבד את בקשתו של סבי,
קברו אותו שם.

02:28:07:24 02:28:02:05

הן האמינו ומאז הפכנו להיות
חברות הרבה יותר טובות.

02:28:13:09 02:28:08:03

היינו כמו אחיות. פעם היינו
אוכלות אצלי ונשארות לישון אצלי,

02:28:15:12 02:28:13:11

ולמחרת היינו אוכלות אצל
חברה אחרת וישנות אצלה.

02:28:18:06 02:28:15:15

הקשר שלנו המשיך
ככה עד שנפרדנו.

02:28:21:03 02:28:19:07

לא סיפרת להן כלום
לפני שנפרדתם?

02:28:22:12 02:28:21:05

לא סיפרתי להן כלום.

02:28:26:05 02:28:24:20

לא סיפרתי להן כלום.

02:28:28:12 02:28:26:09

לא רציתי גם לספר להן.

02:28:32:18 02:28:30:18

זה הסיפור שלי.

02:28:35:14 02:28:34:01

ככה החיים שלי היו נראים.

02:28:50:00 02:28:37:00

שאלה אחרונה, האם יש דבר
שאת הכי מתגעגעת אליו?

02:29:00:01 02:28:51:12

כן. אני הכי מתגעגעת
לחג אַניקוּטטש.

02:29:03:04 02:29:00:11

החג היה חל בתחילת השנה,
בעונת המעבר,

02:29:09:10 02:29:03:07

כשהיינו ילדים, המשפחה
הייתה מתאספת, והיינו

02:29:16:03 02:29:09:13
הולכים לבני הדודים שלנו
לאחל להם שנה טובה,

02:29:18:14 02:29:16:07
והיינו מקבלים מהם מתנות.

02:29:21:22 02:29:18:18
אנחנו כילדים היינו מציירים
פרחים על הנייר ונותנים להם,

02:29:27:10 02:29:22:00
אבל אנחנו היינו מקבלים מהם
ברכות, איחולים וכו'...

02:29:30:05 02:29:28:21
גם אם לא יכלו לתת
לנו משהו בתמורה,

02:29:32:04 02:29:30:06
הם היו מבטיחים שישמחו
אותנו בחתונות שלנו.

02:29:33:22 02:29:32:08
והיו עוד הרבה דברים
נוספים סביב החג הזה.

02:29:36:16 02:29:34:01
אני זוכרת את הדברים האלו.

02:29:40:24 02:29:37:11
אני גם זוכרת
את הבית שגדלתי בו.